

7md

2014 m. gegužės 30 d., penktadienis

Nr. 21 (1082) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | Š o k i s | K i n a s

2

Litvakų kompozitorų muzika

4

Atsisveikinimas su Antanu Šurna

5

Teatro debiutų festivalis „Tylas!“

7

Menas prekybos centre

Baigėsi Kanų kino festivalis

9

Krėsle prie televizoriaus

Leonidas Kavakosas ir dirigentas Danielis Hardinas

M. ALEKSO NUOTR.

Polėkio ir meistriškumo darna

Londono simfoninio orkestro koncertas Vilniuje

Kamilė Rupeikaitė

Pamenu jausmą, kai prieš kelioliką metų, lankantis vienoje ar kitaip Europos sostinėje, akys užklūdavo už plakatų, kviečiančių į ryškiausių, karjeros pakilimą išgyvenančių muzikos pasaulio asmenybių ir kolektyvų koncertus. Tuomet atrodydavo, kad Lietuvai pernelyg sudėtinga tapti nuolatiniu tokį menininkų gastozių traukos centru, mat aukščiausios prabos užsienio šalių muzikų sulaukdavome ne taip dažnai, o ir kai kurie jų jau būdavo atsigréžę į savo karjeros Saulėlydį. Dideli kolektyvai, kaip simfoniniai orkestrai, į Lietuvą pradėjo dažniau užsuktini visen esenai. Žinoma, Vilnius nenuomet netaps Viena ar Paryžiumi, tačiau pastaraisiais metais suintensyvėjo pasaulio reitingų viršūnėse esančių simfoninių kolektyvų vizitai Lietuvoje – šioje srityje nemažas yra Lietuvos nacionalinio operos ir baletų teatro veiklos nuopelnas.

Gegužės 24 d. LNOBT susirinkusi publika buvo išskirtinio įvykio liudininkė: griežė, tiesa, jau nebe pirmą kartą Lietuvoje, vienu iš penkių geriausių pasaulyje orkestrų vadinas Londono simfoninis orkestras (įkurtas 1904 m., dabartinis pagrindinis dirigentas Valerijus Gergijevas), diriguoamas pagrindinio kviečinio dirigento Danielio Hardingo, ir pirmą kartą Lietuvos scenoje pasirodė pasaulyje pripažintas graikų smuikininkas virtuozas Leonidas Kavakosas. I Vilnių L. Kavakosas ir LSO atvyko po gegužės 23 d. surengto koncerto Varšuvos, o po koncerto Lietuvos sostinėje tą pačią programą gegužės 25 d. griežė Rygoje. Ir L. Kavakosas, ir D. Hardingas tarptautinę karjerą pradėjo būdami dar labai jauni: aštuoniolikmetis L. Kavakosas laimėjo tarptautinį Jeano Sibelijaus konkursą, o dar po kelerių metų – Niccolu Paganini ir Naumburgo konkursus, tai padėjo jam užmegzti bendradarbiavimą su geriausiais pasaulyje orkest-

rais. Smuikininkas griežia Stradivari „Abergavenny“ (1724 m.) smuiku. Beje, jis pats ir diriguoją, taip pat globoja muzikos edukacines programas gimtojoje Graikijoje, domisi smuikų ir strykų gamybos subtilybėmis. O D. Hardingas jau devyniolikos metų debiutavo kaip dirigentas su Birmingamo simfoniniu orkestru, vėliau ėjo Claudio Abbado asistento pareigas Berlyno filharmonijos orkestre, šiandien yra Švedijos radijo simfoninio orkestro muzikos vadovas, bendradarbiauja su Japonijos naujosios filharmonijos orkestru ir kitais kolektyvais. Jo įrašai su įvairiais orkestrais yra pėlinę prestižinių apdovanojimų. Tai, ką šiandien jau pasiekė šis jaunas, 38 metų dirigentas, stulbina, mat daugelio tokio amžiaus dirigentų karjera tik išibėgėja.

Šiaisiai laikais, kai talentingu atlėkėjų pasiūla pasaulyje yra išties didelė, virtuoziškumu ir tobula technika.

NUKELTA | 2 PSL.

Kultūrinė graža

Litvakų kompozitorų pėdsakais

Kamilė Rupeikaitė

Gegužės 21–22 d. Europos humanitarinius universitetas surengė keletą renginių, skirtų pažinčiai su litvakų kompozitorų kūryba. Tomis dienomis Vilniuje višėjo pianistas ir muzikologas iš Vokietijos Jascha Nemtsovas, kuris daug dėmesio skiria dėl sudėtingu istorinių aplinkybų – nacizmo ir stalinizmo – užmirštai ir retai atliekamai litvakų kompozitorų muzikai. J. Nemtsovas kartu su smuikininku ir altininku Karen Bentley Pollick iš JAV gegužės 21 d. dalyvavo viešoje diskusijoje šia tema, tą pačią dieną Vilniaus universitete skaitė paskaitą apie įvairalių, iš Vilnius kilus XX a. pirmosioms pusės menininką (kompozitoriu, dirigentą, tapytoją, poetą) Arno Nadelį, išgarsėjus Berlyne ir nužudytaus Aušvico koncentracijos stovykloje, o 22 d. Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Tolerancijos centre surengė kamerinės muzikos koncertą, kuriamo skambėjo Aleksandro Kreino, Aleksandro Wepriko, Grigorijaus Gamburgo, Josefo Achrono ir Vsevolodo Zaderatskio kūrinių, daugelis jų Lietuvoje atlikti pirmą kartą. Beveik visi šie kompozitoriai arba yra gimę Lietuvoje, arba turi litvakų šaknis. Ieškodami naujų žydiškos muzikos formų, jie jungė tradicines liaudies muzikos melodijas ir liturginę muziką, formuodami naujų reiškinį – Naujają žydų kompozitorų mokyklą.

Rusijoje gimęs pianistas Jascha Nemtsovas yra žinomas ir kaip solistas, ir kaip kamerinės muzikos atlikėjas. Jis dalyvauja įvairiuose kamerinės muzikos renginiuose Europoje, Izraeliye, Kanadoje, Rusijoje ir JAV. Pianistas dažnai koncertuoja kartu su kolegomis kamerinės muzikos atlikėjais Davidu Geringu, Voglerio kvartetu, Tabea

Zimmermannu, Ingolfu Turbanu, Dmitrijumi Sitkoveckiu, Kolja Blacheriu ir Chenu Halevi. J. Nemtsovas jau yra išrašę 29 kompaktines plokštėles, jose puikuojasi daugybė pirmą kartą pasaulje atliekamu kūrinių. 2007 m. J. Nemtsovas kartu su smuikininku K. Blacheriu išrašyta kompaktinė plokštėlė, kurioje skamba Dmitrijaus Šostakovičiaus ir Moshe's Weinbergo sonatas smuikui ir fortepijonui, buvo apdovanota Vokietijos muzikos išrašų kritikų prizu. 2013 m. J. Nemtsovas tapo Franzo Liszto aukštosios muzikos mokyklos Veimare žydų muzikos istorijos profesoriu.

Karen Bentley Pollick yra žinoma Amerikos smuikininkė ir altininkė. Ji rengia muzikinius turus kartu su grupės „Bang on a Can“ ikūrėja pianiste Lisa Moore ir grupe „Paul Dresher Double eDuo“ bei pianistu ir kompozitoriumi Ivanu Sokolovu iš Rusijos. K. Bentley Pollick išrašė išleido „Sony“, CRI, „Camel Productions“ ir kitos išrašų studijos. Atlikėja yra Niujorko styginių orkestro ir „Junge Deutsche Philharmonie Kammerorchester“ koncertmeisterė. Ji domisi šiuolaikine žydų muzika, naujai interpretuoja XX a. muzikinių paveldą ir XXI a. kūrinius, aktyviai propaguoja Baltijos šalių kompozitorius Jungtinėse Valstijose.

Viešoje diskusijoje, skirtoje profesionalios žydų muzikos paveldo puoselėjimui, svečiai pabrėžė istorinę Vilnius, kaip žydų kultūros centro, svarbą. J. Nemtsovas daugelį metų tyrinėjo Sankt Peterburge prieš Pirmajį pasaulyinį karą iškūrė Naujają žydų kompozitorų mokyklą. Maskvos ir Peterburgo archyvuose dirbęs ir istorinė medžiaga rinkės tyrinėtojas teigia, kad šai mokyklai itaką darė „Galingasis sambūris“, o jai būdinga žydų liaudies dainų, klezmerių muzikos, si-

nagogos giesmių intonacijos, įvilkotos į klasikinės muzikos rūbą. 3-ajaame dešimtmetyje Vokietijoje stiprėjant nacionalizmui, kultūra buvo suskaidyta, žydų gyvenimas atskirtas nuo kitų ir galiausiai sunaikintas. Sovietinės okupacijos metais iškūrė buvo vykdoma užmarštis politika. Kita vertus, kaip pabrėžė J. Nemtsovas, nūdienos Vokietijoje kyla tam tikras pavojuς šią muziką įdėti į kultūrinį „getą“, ją pavadinant Holokausto muzika ir atliekant tik per atitinkamas aukų pagerbimo ceremonijas. Anot J. Nemtsovo, ne visi kūrinių yra aukštos meninės vertės, tačiau apskritai Naujosios žydų kompozitorų mokyklos atstovai kūrė gan ryškų, profesionalų repertuarą, tad šie kūrinių yra tikrai verti gyventi.

Kompozitorius Aleksandro Kreino, Aleksandro Wepriko, Grigorijaus Gamburgo, Josefo Achrono, Vsevolodo Zaderatskio istorijos – talento, pripažinimo ir užmarštis istorijos. Antai Lazdijuose gimęs Josefas Achronas (1886–1943), smuikininkas ir kompozitorius, laikytinas vienu žymiausių litvakų kūrėjų, pelniusiu tarptautinį pripažinimą. Gyvenęs Peterburge, Berlyne, o galiausiai 1925 m. emigravęs į JAV. J. Achronas apsigyveno Niujorke, 1934 m. persikelė į Holivudą, kur kūrė muziką kino filmams ir koncertavo kaip smuikininkas, griežčiavęs savo smuiko koncertus su Los Andželo filharmonijos orkestru. Žinomiausias jo kūriny – „Hebrajiskoji melodija“, kuria griežčiavęs Vilniuje gimęs garsusias Jascha Heifetzas. Beje, jau nesnysis J. Achronas brolis Izidoris Achronas, pianistas ir kompozitorius, daugiau nei 10 metų buvo J. Heifetzo akompaniatorius.

Aleksandras Kreinas (1883–1951) augo apsuptas klezmerių muzikos. Jo tėvas Abramas, atvykęs į Rusiją iš Lietuvos 1870-aisiais, buvo žino-

Karen Bentley Pollick ir Jascha Nemtsov

D. UDRIOS NUOTR.

mas smuikininkas, suteikęs muzikinį išsilavinimą visiems septyniems savo sūnumams. Būtent Aleksandras tapo ryškiausiu kompozitoriumi, mokęsi Maskvos konservatorijoje pas Sergėjų Tanejevą, buvo laikomas Rusijos žydų nacionalinės kompozicijos mokyklos lyderiu. Tačiau jo vardas nepelnytai užmirštas.

Aleksandras Weprikas (1899–1958) buvo įvardijamas vienu didžiausių sovietmečio „žydiškos mokyklos“ kompozitoriumi. Užaugo Varšuvos, studijavo Leipcige, Sankt Peterburgo, Maskvos konservatorijoje. 1923 m. aktyviai prisidėjo kuriant Žydų muzikos draugiją Maskvoje, dėstė Maskvos konservatorijoje. Jam gyvam esant, jo muzika buvo žinoma Europoje ir JAV, daug jo kūrinių atliko Berlyno radijo simfoninis orkestras, o 1933 m. Niujorko „Carnegie“ salėje garsusias Arthuras Toscanini dirigavo A. Wepriko kūrinių „Geto dainos ir šokiai“. 1950 m. A. Weprikas

buvo suimtas kaip „žydų nacionalistas“, īkalintas, o vėliau deportuotas į Sibirą, kur turėjo organizuoti kalinių mėgėjų orkestrą. 1954 m. ligotas jis grįžo į Maskvą, tačiau tuo metiniame sovietiniame jos gyvenime nebuvó vystos žydų kultūrai.

Tarp kompozitoriu, ištremtu į Sibirą, buvo Vsevolodas Zaderatskis, kuris nepakeliamomis sąlygomis tremtyje sukūrė 24 preliudų ir fugų ciklą fortepijonui. Ciklas niekada dar nebuvó atliktas gyvai, o štai gegužės 22 d. koncernte Tolerancijos centre įvyko dvielę preliudu ir fugų pasaulinę premjerą.

Taigi minėtus renginius visiškai nerperdedant galima vadinti istoriškai reikšmingais. Šiuo ir kitu litvakų kompozitorų gyvenimo ir kūrybos istorijos po truputį grižta į gyvenimą, po kruopelyt atkuriamos entuziastingu tyrinėtoju ir atlikėju dėka. Gražinti istorinę atmintį – nelengvas, bet itin klinus ir prasmingas darbas.

Polėkio ir meistriškumo darna

ATKELTA IŠ 1 PSL.

nika vargu ar įmanoma nustebinti. Nustebina ir išpaudų palieka ne pati technika, o atskleidžiamo muzikos turinio ir beribių jo perteikimo galimybų dermė. Būtent tai ir girdėjome šiame koncerte. Pirmoje dalyje skambėjo Johannese Brahmos Koncertas smuikui ir orkestrui D-dur, op. 77, reikalaujantis didelės solisto ištvermės ir meistriškumo. Nuo pat pirmųjų L. Kavakoso takų nustebino labai talpus, erdvus garsas – jis buvo visoks, neįtikėtai lankstus, pilnas netikėčiausiu spalvų. Akivaizdu, kad L. Kavakosas yra savitas menininkas, turintis ką pasakyti, nesivadovaujantis traforetiniais sprendimais, taip pat nesivaikantis išorinių efektų, nepataikaujantis publikai. L. Kavakosas susikoncentravęs į griežiamą muzi-

ką ir jos minties tékmę, o ne į išpudingos technikos demonstravimą ar savo atlikimo manierą, nors griežia itin preciziškai ir tiksliai. Labai geras buvo solisto ir dirigento vedamo orkestro tandemas, buvo galima jausti, kad jų muzikinis skonis ir mąstymas sutampa. Beje, norisi išskirti nuostabiai erdvia, gražią Koncerto antrosios dalies pradžią – obojaus solo, pritariant kitiems pučiamiesiams (fleitoms, klarnetams, fagotams ir valtornoms). Trečiąjį Koncerto dalį smuikininkas pradėjo itin greitū tempu – rodos, tai buvo šiek tiek netikėta net orkestro muzikantams!

Bisui L. Kavakosas solo pagriežė populiarą gitarai parašytą Francisco Tarregos pjesę „Recuerdos de la Alhambra“ („Prisiminimai apie

Alhambrą“), dar kartą įrodymas, kad jo meistriškai ir muzikinei vaizduotei ribų nėra.

Tai, ką išgirdome antroje koncerto dalyje, buvo neįtikėtina. Skambėjo visiškai naujomis spalvomis atskleista Gustavo Mahlerio simfonija Nr. 1 D-dur – išryškinant itin spalvingą orkestruotę, temų kontrastus, humorą ir groteską, tačiau neper-spaudžiant. Dalys keitė viena kita, tačiau jas visas jungė gaivumo ir dinamiškumo pojūtis, itin subtilūs niuansai, išgryninta, gyva, įtikima mintis, labai stiprių išpūdų darė išryškinti kontrastai. Orkestras, vedamas veržlaus, pasižyminčio nesustabėjusių mąstymu, labai kūrybingo ir kartu labai žmogiško dirigento, griežčiavęs su didžiulių polėkiu, o tai skatinio nuolatinį judėjimą į priekį. D.

Hardingas, akivaizdu, girdi kiekvieną melodiją ir liniją, rankomis plastiškai „išdainuoja“ kiekvieną pobalsį, kuria muzikinės minties intrigą.

Juntama, kad LSO muzikantai yra nuoširdžiai motyvuoti ir įkvėpti (matyt, čia didelis dirigentų ir kolektivo vadybos nuopelnas), juos jungia bendra energija ir gyvybingumas. LSO profesionalai nėra susikoncentruoti į vienos stilistikos kūrinius – jie vienodai energingai ir aistringai gali griežčiavęs Mahlerio simfonijas, ir muziką kino filmams. Jie atvirai įvairiausioms patirtims ir nuotykiams scenoje – tą buvo galima justi ir koncernte Vilniuje, nors skambėjo „chrestomatiniai“ XIX a. veikalai. Jokio nuobodulio ar formalumo, tad valandą trunkanti simfonija nė akimirką neprailgo – prie-

šingai, norėjosi, kad ji nesibaigtų. Bisui orkestras pagriežčių vieną gražiausią romantinių „Adagio“ – 9 dalį („Nimrodas“) iš Edwardo Elgaro „Enigma“ variacijų – tauriai, plastiškai, nežemiškai, tik sustiprindamas išpūdį, kad tąvkar LNOBT salėje tapome sakralios muzikos galios liudininkais.

Pabaigai – klausimas: kaip padaryti tokio lygio koncertus pricinaus ne vien pasiturinčiai visuomenės daliai, bet ir kultūros bei meno darbuotojams, tiems muzikos mėgėjams, kurie gyvena iš kulklių algų? Ne kiekvienas prisiekęs melomanas gali sau leisti nusipirkti stovimą bilietą už 70 litų, tad būtų sveikintina LNOBT iniciatyva paieškoti tokiems klausytojams palankesnių finansinių sprendimų.

Nigerio klajokliai

Grupės „Etran Finatawa“ koncertas Vilniuje

Algirdas Klovė

Nežinau, kas sugalvojo tuos keistokus terminus „dykumų klajoklių bliuzas“ arba „Sacharos bliuzas“, bet dėl jų labai suabejoujau pasiklausę šiuo terminu įvardytos grupės iš Nigerio „Etran Finatawa“ Vilnius rusų dramos teatre. I tai, ką mes suprantame kaip bliuzą, ši muziką tikrai nepanaši. Emociškai ir poetiškai, pagal tai, kad *blues* yra liūdesys, melancholija – gal. Panašu, kad grupės nariai patys bando išrasti naują stiliaus pavadinimą ir pasiskelbtį naujo žanro muzikos atradėjais. Mano supratimu, tai tiesiog viena iš neofolkloro, naujosios etninės muzikos atšakų. Muzika gilių kvėpuoja Afrikos dermėmis, ritmais, atskirais elementais ir bendromis nuotaikomis. Šis ansamblis savo kūryboje naudoja dviejų Vakarų Afrikos klajoklių tautų – tuaregų ir *wodaabe* – muziką bei dainas moderniame kontekste. Grupė jungia ne tik šių dviejų klajoklių genčių kultūrą, ją sudaro du tuaregai ir trys *wodaabe-fulani* genties astovai. Tarp klajoklių tautų „Etran Finatawa“ tapo taikos ir

vienybės simboliu, muzikantai skatiniai klajoklius burtis draugėn, užuot įėjus vienas prieš kitą. Taip jie įvardija savo misiją, kurią vyko nuo 2004 metų. Tai liečia ir visas kitas Afrikos gentis, kurie turi, išlaikydami savo kultūrą, būti kartu.

„Etran Finatawa“ muzikos skambesys, charakteringi balsai, senovinių ir šiuolaikiniai tekstai, kurių mes, deja, nesuprantame, išreiškia susirūpinimą nykstančiu tradiciniu klajoklių gyvenimo būdu. Beje, labai svarbu ir tai, kad scenoje muzikantai dėvi abiejų genčių nacionalinius kostiumus, kas labai gražiai dera su muzika ir paryškina koncerto savitumą. Skirtingos tuaregų ir *wodaabe* genčių muzikos derinys susuria savotišką, kartais hipnotizuojantį skambesi. Ir, tiesą sakant, patys įdomiausi šioje muzikoje yra autentiški dainavimo pavyzdžiai. „Etran Finatawa“ dainos atliekamos dviomis kalbomis: tuaregų *ta-mashék* ir *wodaabe fululde*. Jose pasakojamas istorijos iš klajoklių gyvenimo: kalbama apie laisvę ir izoliaciją, didžiulius sunkumus ir skurdą, atšiaurų klimatą, gražias

moteris, laimingas dienas, gyvūnų ir žvérių gyvenimą, šventes ir šeimas, žvaigždes ir dykumų audras. Sakoma, kad kai kurios dainos pasižymi gydančiomis savybėmis, nes abiejose kultūrose muzika yra naudojama kaip terapijos priemonė.

Patys grupės nariai apie savo muziką kalba taip: „Mes norime sukurti kažką naujo ir tuo pat metu išlaikyti savo turtingą kultūrą gyvą. Surasti vietą tradicijoms moderniai pasaulyje. Kultūra yra gyva, nors viskas šiai laikais keičiasi. Tradicija mums labai svarbi. Ji išlaiko mūsų ryšį su istorija, protėviais, kurie yra mūsų šaknys ir nekintantis visa ko šaltinis. Grupės pavadinimą sudaro dviejų kalbų – *tamashék* bei *fululde* – žodžiai, ir tai taip pat rodo, kad mūsų grupė jungia dvi kultūras.“ Pažodžiu grupe „Etran Finatawa“ pavadinimas reiškia „tradicijos žvaigždės“ – ir ne veltui, nes tai ansamblis, atskleidžiantis labai turtingą Nigerio tautų kultūrinį paveldą. Beje, žvaigždės klajokliams yra labai svarbios, nes dykumoje jos tam-pa kelrodžiu, vadovu ir apskritai turi daug prasmių.

„Etran Finatawa“ muzikantai

D. KLOVIENĖS NUOTR.

aranžuotės klaidelės. Kartais norėtų tikslesnio pačios muzikos traktuotės rėmo.

„Etran Finatawa“ susibūrė 2004-aisiais, po metų pradėjo savo pirmąsias muzikines gastos Europoje, o 2006 m., pasirodžius „WOMAD“ festivalyje, jiems atsivérė galimybė iškeiliati į dar platesnius vandenis – dabar jie yra koncertavę net penkiuose žemynuose. 2007 m. debiutinis albumas „Introducing Etran Finatawa“ buvo nominuotas BBC radijo *world music* apdovanojimui.

Žodžiu, bliuzas tai ar ne, turbūt nėra taip svarbu. Išgirdome dalelę muzikos iš mums tolimos Nigerio žemės, susipažinome su nepažįstama kultūra. Ir gerai. Esame dėkin-gi „Gerai muzikai gyvai“, kad ji atveža ir parodo mums daug puikių *world music* pavyzdžių.

Visus sutelkė daina

V tarptautinio vaikų ir jaunimo chorinės muzikos festivalio „Liepaičių draugai Vilniuje“ įspūdžiai

Renata Lastauskaitė-Vengriénė

Gegužės 15–18 d. vyko 5-asis tarptautinis vaikų ir jaunimo festivalis „Liepaičių draugai Vilniuje“. Šio projekto pagrindiniai organizatoriai – Vilniaus chorinio dainavimo mokykla „Liepaitės“. Lietuvą aplankė trys su „Liepaitėmis“ bendraujantys kolektyvai iš užsienio: Sankt Peterburgo choras „Altus“ (Rusija), Kijevo mergaičių choras „Vognyk“ (Ukraina) bei garsusis Péčo miesto Bélos Bartóko merginų choras iš Vengrijos.

Iškilmingame atidarymo koncernte susibūrė užsienio kolektyvai ir Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ jaunių (vadovė Audronė Steponavičiūtė-Zupkauskienė, koncertmeisterė Sigita Dūdėnienė) bei mervinų (vadovė Jolita Vaitkevičienė, koncertmeisterė Eglė Kas-teckaitė) chorai. Festivalio dalyvius sveikino Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ direktorė Edita Jaraminienė, Vengrijos ambasadorius Zoltána Pecze, specialiai į Lietuvą atvykę ilgamečiai „Liepaičių“ draugai ir globėjai iš Vokietijos Utė ir Johannas-Friedrichas Ritteriai.

Vilniaus universiteto Didžiojoje auloje po kiekvieno pasirodymo aidėjo gausūs aplodismentai. Visi chorai parodė savo savitumą. Jaunių choras kūrė pakiliai ir didingas, švelnias ir žaismingas nuotaikas, skambėjo Henry Purcello muzika iš odės „Come, Ye Sons of Art“, Jo-

sefo Rheinbergerio „Inclina Domine“ ir Giedriaus Svilainio „Pamario dainos“. Choras „Altus“ stebino balsų stiprumu, laisva muzikos tekme, ryškiomis, prasmingomis kulminacijomis. Pėčo mervinų choras išsiskyrė akademiskumu, dainininkės profesionaliai atliko skirtinto pobūdžio kūrinius (Zoltáno Kodály „Egyetem begyetem“, Giulio Caccini „Ave Maria“ ir Giuseppe Verdi „Raganu chorą“ iš operos „Makbetas“). Itin gyvas Kijevo miesto mergaičių choras „Vognyk“ spinduliuoja šilta energija, mergaičių tiesiog gyveno muzika. Mervinų choras „Liepaitės“ parodė išskirtinių požiūrių teatralizuotas kompozicijas, skambėjo Gedimino Kalino harmonizuota lietuvių liaudies daina „Lek gervę“, *xhosa* genties liaudies daina „Dubula“.

Antroji festivalio diena buvo skirta viešnioms. Sankt Peterburgo 33-iosios muzikos mokyklos vyresniųjų mokinų choras „Altus“ (ilgametė choro meno vadovė ir dirigentė Li-dija Zaiceva, koncertmeisterė Tatiana Varlamova) pasirodė Simono Konarskio vidurinės mokyklos salėje. Choras „Altus“ klausytojus malonino nuoširdžiai rusų kompozitorių kūriniais, itin miela buvo išgirsti ir lietuvišką žodį: viešnios parengė Mikalojaus Konstantino Čiurlionio harmonizuotą lietuvių liaudies dainą „Ant kalno gluosnis“.

Bélos Bartóko mervinų choras iš Péčo koncertavo Vilniaus Vytauto Didžiojo gimnazijoje. Chorui vado-

vauja jauna entuziastinga dirigentė Bernadett Rózsa, akompanuoja Sandoras Balatoni. Ne kartą įvertintas ir gimbotojo šalyje, ir už jos ribų, choras išskiria savitū repertuaru. Skambėjo XX a. vengru kompozitoriu Lajoso Bárdoso, Miklós Kocáro, taip pat B. Bartóko ir Z. Kodály kūriniai. Vengriškų savitumą atskleidė autentiška balsų technika padainuota vengrų liaudies daina.

Kijevo vaikų ir jaunimo kūrybos namų mergaičių choras „Vognyk“ (vadovė Svitlana Stepanenko, koncertmeisterė Olga Dovgan) Taikomosios dailės muziejuje koncertavo kartu su „Liepaičių“ jaunučių chorū (vadovė Edita Jaraminienė, koncertmeisterė Povilas Jaraminas). Ši gražų draugystės vakarą vedė Jolita Vaitkevičienė, svečius pasveikino Ukrainos ambasadorius Valerijus Žotvenka. Jaunučių choras stebino tyrais, gražais balsais, plačiai besilejančiu garsu, paslaptingu *mormorando*. Ukrainerčių choras „Vognyk“ nenuvylė klausytojų įtaigiai atlikdamas sudėtingas, plataus dia-pazono kompozicijas (Giovanni Battista Pergolesi „Stabat Mater“, dainas iš Franciso Poulenco siučios „Mažieji balsai“, Sergejus Rachmaninovo „Pavasario vandenys“).

Gegužės 17 d. buvo skirta Lietuvos chorams. Chorinės muzikos gerbėjai rinkosi Šv. Kotrynos bažnyčioje. Festivalyje dalyvavo Naujosios Akmenės muzikos mokyklos choras „Šiaurės žiedas“ (vadovė Meilutė Girsienė, koncertmeisterė Jolita

Švenienė), Vilniaus kolegijos mervinų choras „Vaidilutės“ (vadovė Genovaitė Kumpienė, koncertmeisterė Rita Pušinskienė), Vilniaus mervinų choras „Viva“ (vadovė Vilija Mažintaitė ir Valerija Skapienė) bei Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ mervinų choras.

Chorus stebėjo ir vertino komisija, ją sudarė mokyklos „Liepaitės“ direktorė Edita Jaraminienė, jaunių chorų vadovė Audronė Steponavičiūtė-Zupkauskienė ir Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Choro dirigavimo kadros profesorių Jurijus Kalcas.

Visi chorai buvo verti nuoširdžių aplodismentų. Mažieji atlikėjai iš Naujosios Akmenės dainavo labai švelniai, bet užtikrintai. Jų pasirodymą pagyvino kartu griežiantis smuikininkų ansamblis, vadovaujamas Danguolės Vanagienės. „Vaidilučių“ choras pateisino savo varą, sielą virpino tyrais angeliskais balsais. Choras „Viva“ pavergė klausytojus išpiūdingą Eriką Ešvaldo kompoziciją „O, Salutaris“ atlikdamas visai šalia publikos. Apėmė neapsakomas jausmas, tarsi nežemiški soliščių balsai (Vitalija Valanciūtė, Silvija Skinkytė) sklidė iš balkono erdvės.

Koncertą užbaigė „Liepaičių“ mervinų choras, visuomet žavintis nuoširdumu bei artistiškumu. Ir ši kartą jos neapsėjo be sudėtingų, subtiliai pertekiamų kūrinii. Skambėjo George'o Walkerio „In autumn“, Donato Zakaro „O salutaris hostia“ ir Giedrės Dabulskienės „Sidabri-

né vienuma“. Itin pakiliai nuskambėjo jungtinio choro atlickamos lie-tuviškos dainos.

Festivalio uždarymo koncertas buvo skirtas Pasaulinei kultūrų die-nai. Gegužės 18 d. visi festivalio dalyviai rinkosi į Lietuvos nacionalinę filharmoniją. Chorai patyrė ypatą jaudulį, nes koncertavo pilnoje salėje, kur žiūrovai negailėjo aplodismentų. Ši didingą renginį vedė Janina Pranaitytė ir Gintė Gylytė. Visus susirinkusius sveikino Lietuvos Respublikos Seimo vicepirminkė Irena Degutienė, Ukrainos ambasadorius Valerijus Žotvenka ir „Liepaičių“ rėmėjas Johannas-Friedrichas Ritteris. Smagu buvo patirti ir slavišką skambesį, ir lietuvišką balsų skaidrumą, ir vengrišką savitumą, ir kaip jauni choristai iš Naujosios Akmenės choro „Šiaurės žiedas“ savo balsais užpildė visą filharmonijos salės erdvę. Baigiantis iškilmingam koncertui Edita Jaraminienė įteikė padėkas chorų vadovams ir paskelbė nominacijas, renkamas mervinų chorų vakare. Naujosios Akmenės choras buvo apdovanotas „Už savitą interpretaciją“, Vilniaus kolegijos mervinų choras „Vaidilutės“ – „Už lietuviškos muzikos propagavimą“. „Išraiškingiausiai chorų tapo Vilniaus mervinų choras „Vi-vi“, Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ mervinų choras pelnė nominacijas „Už įdomiausią programą“ ir „Už vokalinę kultūrą“. Festivalis baigėsi iškilmingai išešant visų dalyvių šalių vėliavas.

Paskutinį kartą lenkiuosi

Atsisveikinimas su Antanu Šurna

Gintė Pranckūnaitė

Apie Antaną Šurną kalbės dar ne vienas draugas ir kolega, o netrus teatro ir kino žinovai skubės vertinti jo darbų, nagrinėti kūrybinės biografijos vingių. Nėra žmogaus, kuris, matęs aktorių vaidinančių būtų likes abejojamas ar nepatikėtų tuo, ką išgyveno A. Šurnos herojus. Kone kiekvieną vaidmenį tiek teatre, tiek kino juosteje būtų galima detaliai nagrinėti, ieškoti savitų, tik šiam aktoriui būdingų kūrybos bruožų ir kelti į aukštumas pavydėtiną, nesutramdomą ir didžiųjų talentą. „Kūrė vaidmenis iš nieko, iš dieviško įkvėpimo“, – sakė į paskutinę kelionę palydėti artimo bičiuliu atėjęs režisierius Saulius Vosylius.

Netikėtas aktoriaus išėjimas visai teatro bendruomenei tapo skaudžiu smūgiu. Praėjusių savaitę Valstybinis jaunimo teatras paskendo tyloje, atsisveikindamas su tuo, kuris žymėjo šio teatro istorinę pradžią. 1966 m. A. Šurna režisierės Aurelijos Ragauskaitės spektaklyje „Romeo ir Džuljeta“ atliko pagrindinį Romeo vaidmenį. Paskutinis jo vaidmuo – Virdžilas Arvydo Lebe-

Mantą (1972), teatre – Džimį Poterį „Atsigrežk rūstybėje“ (1967). Vyra „Trešnių skonyje“ (1971), Kaminską spektaklyje „Škac, mirtie, visados škac“ (1976) ir kitus personažus, palikusius ryškų pėdsaką Lietuvos teatro ir kino istorijoje. Veržimasis į priekį, tikslo sickimas – savybės, apibūdinančios tvarkingą ir drausmingą šio aktoriaus darbą. Nei fizinis skausmas, nei nuovargis nebuvu tokis didelis pričias, kaip neaiškus ir nemotyvuotas herojus repetuoojamoje pjesėje. Ne paslaptis, kad dažnai A. Šurna pats išsiaiškinavo jam skirto vaidmens esmę arba leisdavosi į ginčus su režisieriumi ir reikalaujavo vienu sakiniu apibrėžti, koks yra jo kuriamas herojus ir apie ką bus spektaklis. Ilgi filosofiniai išvedžiojimai nebuvu būdingi šio menininko kūrybos stilui, gal todėl, kad kiekvieno vaidmens jis savotiškai bijojo ir norėjo kuo greičiau įveikti: „Arba aš jū, arba jū mane“, – ne kartą yra sakęs A. Šurna.

Dramos, komedijos, tragikomedijos, spektakliai jaunimui – plačios kūrybinės amplitudės aktorius vienodai atsakingai žvelgdavo į jam skirtus įvairaus žanro vaidmenis. Ieš-

Kadrės iš filmo „Herkus Mantas“

dviejų stiprių asmenybų duetas, neapsiejęs be konfliktų ir dramų, reikalaudyt atskiro pasakojimo. Kitoms A. Šurna buvo patikimas, neaprastai darbštus ir priverčiantis pasitempti partneris.

Neįmanoma kalbėti apie A. Šurną ir nepaminėti jo gilaus, per kitus į save nukreipto humoroo jausmo. Žavinga autoironija, užšleptas sarkazmas lydėjo kone visus į sukurtus komiškus personažus. Aktorė Laimutė Štrimaitytė, pirmajame spektaklyje atlikusi Džuljetos vaidmenį, pasakoja, kad aktorius nereitai mėgdamo pasisaipyti iš teatro primadonų, tyčia trukdydavo joms susikaupoti. Nepraeidavo pro šalį, jei scenos užkulisiuose kuri nors aktorė palikdavo mezginį – A. Šurna, nickam nematant, išmegzdavo savamokslisku raštu vieną kitą eilę ir ramiausiai padėdavo atgal. Aktorė iki šiol prisimena jūdviųjų pokalbių apie Herkų Mantą. Ji visada stebėjosi, kaip A. Šurnai pavyko ta scenai, kur, filmuojamasis stambiu planu, žiūrėdamas į kameras, prūsus karžygys sako už širdies griebiantį monologą. Kaip įmanoma, išlaikant įtampą, pertekli mintį žmogaus, dėl sunkaus pasirinkimo draskomo į vienas puses? Užklauistas Antanas atsakė, kad viskas labai paprasta: „Filmai metu kišenėje turia saujaus įvairiausius kapeikų. Tyliai, kad niekas negirdėtų, kiekvieną apčiupinėju ir bandau atspėti, ar čia penkios ar dešimt kapeikų. Ir maštau, ar išeis alaus butelis, ar ne...“ L. Šrimaitytė mano, kad šitokiu atsakymu galėjo būti tikrinamas jos naivumas. Bet rankos nukirsti, kad tai netiesa, neduotu...

Aktorius nesiliovė tikėjės, kad teatras yra galinga jėga, ir būrys talentingu aktorių scenoje gali parvergti publiką, priversti ją patikėti viskuo, kuo tik panorėsi. Jis buvo idealus partneris tiems, kurie sugebėjo perprasti maištingąjo charakterį, suvaldyti ugningą, save betramdantį sielą. Bet tokius nebuvu daug. Aktorius yra prisipažinęs, kad vienintelė jo scenos partnerė visam gyvenimui liko aktorė Eugenija Pleškytė (1938–2012). Tačiau šis

dien jau nebeatpažista. Dar per repeticijas aktorius praše režisieriaus neslopinti šios scenos ir leisti jam viską išsakyti.

Būdamas 74 metų, aktorius Javimo teatre kūrė penkis vaidmenis. A. Šurna su užsidegimu repetavo „Pabaigos pradžią“, teigdamas, kad spektaklyje gyveldenamos temos teatru labai reikalingos. Jis tikėjo spektakliu ir savo vaidmeniu. Jo sukurtais Virdžilais – žmogus, nesutinkantis atsakyti gyvenimo pilnatvės dėl žmonos ligos. Aktorius išsikovojo, kad, prieš pasirodant jo herojui, praužtų važiuojančio motociklo gaudes, o pats jis būtų apsirengęs kaip tikras baikeris: su odine liemene, šalmu rankose ir skarele ant galvos.

Patyręs kelią operacijas, įveikęs sunkią ligą, aktorius neleido jo gailėtis ir pykdavo už jam rodoma pažildomą dėmesį ir rūpestį. Amžius ir sveikatos problemos, kurias galėjai pastebėti užkulisiuose, išnykdavo jam išėjus į sceną. Pasak aktorės Aušros Pukelytės, spektaklyje vaine-

dinusios Virdžilo dukrą, aktorius neleisdavo nuolaidžiauti ir reikalaujavo, kad ši netaupyti jėgų ir scenos, kuriose ji muša tėvui į krūtinę, būtų tikroviškos.

Idomu, kad A. Šurna nickada nemégdavo nusilenkti publikai ir, kad iš ką vaidintų, po paskutinio savo epizodo stengdavosi pirmas paliki sceną. Vienas ryškesnių A. Pukelytės prisiminimų susiję su paskutinį kartą vaidintu spektakliu „Pabaigos pradžia“. Aktorius po spektaklio jai pasakė: „Viskas, Aušrele, šiandien paskutinį kartą nusilenkiu. Daugiau nebesilenksiu.“ Su humoru ir lengvai pasakyta frazė tapo lemtinga.

Apie aktorių Antaną Šurną jau pasakyta daug iš kartu nepasakyta nieko. Iki galio įvertinti jo reikšmę Lietuvos kultūrai ir teatrui galėsime turbūt tik praėjus ilgesniams laikui. O kol kas lieka žmonės, draugai ir kolegos, kurie atmintyje išsaugos viada energingo, šmaikštalaus, provokuojančio ir už tiesą scenoje kovojančio aktoriaus paveikslą.

Scena iš spektaklio „Pabaigos pradžia“

S. SIRUTAVIČIAUS NUOTR.

Kadrės iš filmo „Riešutų duona“

liūno režisuatome spektaklyje dabar jau simbolišku pavadinimu „Pabaigos pradžia“, sukurtame šiu metų vasarą. Tarp šių vaidmenų – ištisas kūrybinis gyvenimas, turtinga aktorių asmenybė, apie kurią šiuo eilėčių autorė paprašė papasakoti teatro kolegas.

Aktorius Saulius Sipaitis, vienas artimiausių A. Šurnos draugų, su kuriuo 1958 m. kartu įstojo į tuo metinę Valstybinę konservatoriją, dar kartą prisiminė pirmajį kolegą vaidmenį Jaunimo teatre. A. Šurna neapsidžiaugė gavęs Romeo vaidmenį, jam nepatiko tradicinės jo įvaizdis. Aktorius stengėsi ši veikėjų padarysti nors kiek įdomesnį sau pačiam ir įtikino režisierę interpretuoti jį ne kaip dėl meilės mirštanti, bet atvirkšciai – iš jos besityčiojanti jaunuoli. S. Sipaitis pasakojo, režisierė A. Šurnos pasiūlymą priėmė, bet kartą repetuojant spektaklio pabaigoje neiškentusi sušuko: „Antanai, mylėk, mylėk!“

Aštuntajame dešimtmetyje mėsto gatvėmis dideliu greičiu pralėkus motociklui „Java“, visai galėjo būti, kad jis su nemugalima aistra vairavo jau spėjės išgarsėti Jaunimo teatro aktorių, kine suvaidinęs Herkū

Nauja pradžia

Tarptautiniams teatro debiutų festivaliui „Tylos!“ pasibaigus

Ieva Tumanovičiūtė

Gegužės 19–23 d. Vilniaus mažajame teatre tyrojo jaunatviškos energijos, pakylėtos nuotaikos atmosfera. Teatro fojė, kurios interjerą apipavidalino Antanas Dubra, festivalio dalyviai, žūrovai bei teatrinių bendruomenės nariai galėjo bendrauti, diskutuoti, susipažinti su stende iškabintais jaunujiu „blogeriu“ ir recenzentų atsiliepimais apie spektaklius ir jų parengtais interviu su aktoriais. Gabrielės Tuminaitės įkurtais festivalis, prasidėjęs kaip platforma Lietuvos muzikos ir teatro akademijos diplominiams studentų darbams, išaugo į tarptautinį, pristatantį teatrinius debiutus bei jaunas nepriklasomas Lietuvos ir užsienio teatrų trupes. Šiais metais Aušros Paukštės organizuotame renginyje buvo parodytas 14 spektaklių. Festivalio programa pasižymėjo stilistine ir žanrine įvairove, jauniesiems teatro kūrėjams aktualią temų bei pasirinktų meninės išraiškos priemonių gausa.

Kiekviena „Tylos!“ festivalio diena prasidėdavo Balio Laténo režisuoto garsų spektakliu „Kelsoné be bagažo“. Vilniaus kolegijos Menų fakulteto studentai penkiolikai ratus susodintų žūrovų kūrė magišką garsų kelionę. Tamsoje užjuodos širmos aktorių siluetai buvo vos ižūrimi, tad tikrasis spektaklis vyko publikos vaizduotėje. Įvairių garsų sukeltos asociacijos leido panirti į asmeninę vaizdų ir pojūčių kelionę, atpažinti mobiliųjų telefonų paslaugų biurą, Antarktidą, teatru ar koncertų salę, Valurgijos nakties kalną, radijo triukšmų persmelktą daugiaubutį ir (ar) daugelį kitų erdvų.

Režisierius Jono Vaitkaus ir aktorės Viktorijos Kuodytės vadovaujami LMTA ketvirtuoju kino aktorių kurso studentai per pirmąsias dvi festivalio dienas pristatė keturis diplominius darbus. Savarankiskai pasirinkę dramaturginę medžiagą, studentai pirmenybę atidavė šiuolaikiniams kūriniams. Miniatiūra „Saulėlydis“ pagal Cormaco McCarthy pjesę – tai dviejų personažų: Juodojo (Petras Kuneika) ir Baltojo, tiksliau Pilkojo (Karolis Matuliauskas), kunigo ir ateisto, nugalėjusio ir pralaimėjusio diskusija gyvenimo prasmės klausimais. Abejotina pasaulio sandara, Baltajam sukėlus beprasmybės pojūtį ir norą nusižudyti, Juodajam padeda prisitaikioti bei patenkinti valdžios troškimą: „Užmuškit piemenį, o aš vesiu avis.“

Spektaklis „Mamos, dukros“ pagal Alexandre'o Mardano pjesę – tai tragikomedija apie dvi nelaiminges moteris, gyvenimo aplinkybių pastumėtas į „elitinę prostituciją“. Menkai pažystamas moterys, laukiančios kliento, ruošiasi mamos ir dukters vaidmenims. Motina Valentina – buvusi kalbų mokytoja, automobiliu nutrenkusi žmogų, yra priversta imtis prostitucijos, kad galėtų išmokėti kompensaciją aukai ir išlaikyti savo motiną bei kūdikio besilaikiančią dukrą. Aktorė Eglė

Raustė sukuria įtaigų ir gyvą personažą, perteklia subtilius emocinių išgyvenimų niuansus. Medicinos studijas po tėvų skrybų turėjusios nutraukti, „ant pasaulio pykstančios maištininkės“ Katios vaidmenį kuria aktorė Ieva Delininkaitė. Skaudi gyvenimo patirtis ir kartu patirtas šokas (moterys mano nužudžiusios klientą) suartina „dukra“ ir „motiną“.

Diplominiame darbe „Naktis“ pagal Anne Emond scenarijų po eilinio nakties nuotygio atsibudę nepažiamieji (aktoriai Edgaras Bechter ir Justė Zinkevičiūtė), užuot išsiskyrė, vienais kitam išsipasakoja. „Dugno“ atmosfera: nešvarus bu-

kas) ir Mičos (Danas Kamarauskas) istorija.

Vaidybų studentų diplominis darbas – A. Čechovo „Trys seserys“ – parodė, kad kursas yra darni trupė, aktoriai puikiai bendradarbiauja ir jaučia vieni kitus scenoje. Taip pat kiekvienas įrodė, kad sugeba įsigiliinti į personažo vidinį pasaulį ir scenoje išgyventi tikrus jausmus, aistros ir emocijas.

Režisierės Eglės Kižaitės diplominis spektaklis „Atleisk jiems – jie nežino, ką daro“, pastatytas pagal Giovanni Boccaccio „Dekameron“ noveles, pasižymi teatro žaismė, itališku temperamentu ir renesansiniu džiugesiu. Aktoriai kuria grotes-

„Atleisk jiems – jie nežino, ką daro“

tas, narkotikai, rankomis valgomia kiaušinienu, iš stiklainio geriamas karštasis vanduo. Šiuolaikinio vieniso žmogaus, nesugebančio sukurti tikro rūšio, praradusio gebėjimą mylėti, vidinės tuštumos pojūtį malšinančio alkoholiu, narkotikais ir atsitsikintiniais lytiniais santykiais, padėtis be išeities. Spektaklyje „Prisilietimas“ pagal Patricko Marberio pjesę nagrinėja panašias temas. Santykiai peripetijas kuria keturi personažai: vėjavaikė mergina, svajotoja, striptizo šokėja (Dovilė Karaliūtė), fotografė (Eglė Valadkevičiūtė), rašytojas (K. Matuliauskas) ir gydytojas (P. Kuneika). Nuolatos persirenginėjantys aktoriai vaidina egoistiškus savimylas. LMTA kino aktorių kurso studentai kuria įtaigius vaidmenis, pasižymi organiška vaidybos maniera.

Režisierius Aido Giniočio vadovaujamo LMTA ketvirtuoju vaidybų bei režisūros kurso studentai pristatė tris diplominius darbus. Gildo Aleksos režisuerotas spektaklis pagal Biljanos Srbiljanović pjesę „Belgrado trilogija“ – apie XX a. pabaigą po NATO bombardavimų Serbiją palikusių emigrantų dalią. Keturi didžiuliai kelioniniai lagaminai – pagrindinis scenografijos elementas. Pasakotoja, žurnalistė Ana (Marta Gedvilaitė), likusi tėvynėje, apibūdina veiksmo aplinkybes ir personažus. Tris į skirtingus pasaulio kraštus emigravusių žmonių istorijas vienija tėvynės ilgesys ir problemos, su kuriomis susiduria svetimoje salyje. Ekspresyvia aktorių vaidyba ir emocinių paveikslų išsiskyrė pirmoji brolių Kičos (Mantas Zemlec-

kiškus personažus ir atskleidžia kaip puikūs charakterinių vaidmenų atlirkėjai. Kuriožiskos situacijos, aistros, meilės, tikėjimo temos pertekiamo išradinėmis mizanscenomis bei originaliomis detaliemis.

Jaunimo miuziklo teatras pristatė miuziklą be žodžių „EXIT“ (rež. Albertas Vidžiūnas). Dvylikiai atlirkėjų, išradinai panaudoję tris masyvius baltus kubus, kuria įvairias situacijas, kuriose užsimezga žmogiškieji santykiai ar netgi meilė, iškyla būtinybė apsispręsti – išeiti ar likti. Tai nuoširdus, teigiamos ir jaunatviškos energijos kupinas spektaklis.

Klaipėdos „Apeirono“ teatras pristatė režisierės Eglės Kazickaitės interaktyvų spektaklį „Uroboras“. Publiką atsakinėjo į klausimus, balsavo, užžiebdavo, gesindavo ir mėtė į sceną degtukus, o vienam žūrovui teko pabūti kartu su trimis spektaklio žaidėjais kambarje, iš kurio neįmanoma išsciti. Spektaklis atspindi šiuolaikinio žmogaus egzistencijos absurdumą po sistemų raizgalynės „antklode“. Visuomenės susvetimėjimą skatinantis, asmenybę žlugdantis „didysis žaidimas“, kuriamė kitaminčiai sudeginami ant inkvizicijos laužo (malkų, beje, jam priskaldė patys žūrovai). Žmogus ir jo kuriamos sistemos, prilygintos uroborui – savo uodegą ryjančiai gyvatei, artėja susinaukinimo link. Paranojiško žaidimo kūrėjai ir dalyviai – aktoriai Greta Kazlauskaitė, Gerda Surgautaitė, Kornelija Krasilnikovaitė ir Pranciškus Megelinkas. Idomus spektaklio elementas: aktorių judesiais sukuriamas „okino juostos“ efektas.

„Sapnas“

D. MATVEJEVO NUOTRAUKOS

Viešnia iš Jungtinės Karalystės Tamar Broadbent pristatė premjerinį „stand up comedy“ monomiužiklą „All by my Selfie“. Ispūdingų vokalinį galimybų, teigiamą energiją spinduliuojanti įtaigi artistė, puišiai jaučianti publiką, devyniose autorinės kūrybos dainose šmaikščiai komentuoja neigiamą socialinių medijų įtaką šiuolaikiniams žmogui. T. Broadbent užmezgė ryšį su festivalio publika, palankiai nuteikė komendantės pastabos apie Lietuvą.

Eksperimentiniai, drąsiai ir ypač kūrybingais jaunų teatro kūrėjų pastatymais garsėjantis Rygos teatras „Dirty Deal“ pristatė režisierius Girčio Šolio spektaklį „Hero of the Day“. Realybės šou parodijos forma spektaklyje kalbama apie televizijos poveikį žmogui. Natūralistinio rekvizito fone kaip lygiaverčiai partneriai veikia aktoriai, iš pradžių dėvintys odos spalvos puslaukes, ir žmogaus ūgio lėlės (dailininkė ir scenografe Ilze Egle). Ekonomikos studijas baigusio, ne pagal specialybę dirbančio vaikino Zigurdo (Kristians Karejins) gyvenimas dėl atsiptinkinių aplinkybių pradeda virstis siaubo trileriu, kuriamė Zigurdas, pats to nežinodamas, tampa nusikalteliu. Finale paaškėja, kad visa tėra tik realybės šou, kuriamė jis, nežinodamas to, dalyvavo merginos iniciatyva. Spektaklis palieka sloganą išpūdį, kurį sukelia pamastymai apie televizijos kuriamą absurdą.

Kiekvienas spektaklis yra sėkmingas jaunuji teatro menininkų debiutas, jėgų išbandymas žūrovų akivaizdoje, sulaukęs entuziastingo jų palaikymo bei įkvėpęs kolegas ruoštis atcinančių metų „Tylos!“ festivaliui.

Kronika

Apdovanoti geriausiai lietuvių kino operatoriai

Praeju si penktadienį Užupio menų inkubatoriuje penktą kartą įvyko Lietuvos kino operatorių asociacijos (LAC) apdovanojimų „Ažuolas“ ceremonija. Prizas už geriausią kino operatoriaus darbą įteiktas Ramūnu Greičiui, nufilmavusiam Audrius Juzėno filmą „Ekskursantė“.

„Ažuolas“ už kūrybinius gyvenimo pasiekimus įteiktas operatoriui

ir režisieriui Kornelijui Matuzevičiui. Prizas už geriausią kino operatoriaus debiutą „Gilė“ įteiktas Vytautui Plukui – Austėjos Urbaitės filmo „Etiudas“ operatoriui. Operatorių dėkingumo prizas skirtas grimuotojai Eglei Mikalauskaite-Gricienei.

Specialiai diplomas paminėti režisierius Ričardas Marcinkus (už filmą „Galutinis tikslas“) ir Kristina Sereikaitė (už filmą „Pictūs Lipovkėje“, rež. Linas Mikuta).

LAC INF.

Vytautas Survila ir Ramūnas Greičius

„KOKINOFOTO“ NUOTR.

Ruperto prestižas ir pastangos

Besitęsianti kultūros asmens istorija

Džordana Arkietė

Ruperto vardas pasirodė prieš porą metų ir nekėlė triukšmo. Jį žinojo tik tie, kurie ir šiaip žinojo, ką kas daro ir atidaro. Duomenys buvo negausūs ir nepriekštarini: namų Rupertas neturi, bendrauja su keiliais vaikščiaus talentais, kuriems padeda laisti idėjas ir sėti sumanymus. Piktžolių neraudavo, nes jos nedygo. Rupertas sėkmagai išgyveno šį vaikystės ir drąsos laikotarpį, vaikščiantys talentai išsivaikščiojo geromis kryptimis, mieste vyko parodos, o Valakampių miške staugė briedžių vaiduokliai.

Būtų gera sakyti, kad kai Rupertas susirado namus ir komandą, visi su laikė kvapą ir laukė pirmųjų fejerverkų. Agrarinėse šalyse nėkas nesulauko kvapo dėl tokių kaprizingu dalyku, nes uždustu. Tačiau skaičiusių žinijo: dabar Rupertas turi kelis kambarius ir darbuotojus, kuriems vadovauja kuratorius Juanas de Nievesas iš kaimyninės Iberijos. Netrukus duotaame interviu kuratorius linksniavo bendruomenę, edukaciją ir kitus rinkiminus daiktavardžius, žadančius pušimi kviepiantį ateiti (<http://www.artnews.lt/pokalbis-su-naujuojameno-ir-edukacijos-centro-rupertu-davou-juan-de-nieves-19569>).

Tada Rupertas susipyko. O gal tiesiog nesusišnekėjo – universalios kalbos vis dėlto nėra, net anglų pavojinga. Kažkas atsitiko minėtam kuratoriui – Juanas de Nievesas dingo taip tyliai, kad ne tik valstybės kultūriniai pamatai nesubyrėjo, bet ir miestiečiai dar ramiau persivertė ant kito šono. Tie, kurie šiaip žinojo viską, galėjo tik pakartoti: taip, Rupertas atsiuveikino su Juanu, o gal atvirkšciai. Oficiali priežastis – jokia, t.y. kūrybiniai nesutarimai. Priežastį vėliau patvirtino atsiuveikimo laiškas baltame tinklalapyje. Visi perskaityė prideramus (geriausius) linkėjimus, niekas nesigilino.

„Rupert“ atvaizdas, gautas per užklausą iš „Google Maps“

Narplioti tarptautinius konfliktus yra žurnalisto darbas. O kritikai – užimti žmonės, jie vaikšto į parodas, rašo recenzijas ir nėra taip gerai maitinami, kad savo pragogai aiškinčiai, kodėl „pasaulinio lygio“ kuratoriui leidžiamą kaip paprastam turistui išvykti, nė nepasivarginus užduoti iškyrių klausimų. Gal kaltas klimatas? Net Vokiečių gatvėje kartaip pralyja stogą, o čia – šviežia trobelė miške. Gal kronika kriminalinė? Koks grubus konstitucijos pažidimas galėtų priversti jauną intelektualą atsisveikinti su svariausiu ir reikalingiausiu namų pareigūnu? Liko spėlioti, bet niekas to nedarė, nes niekam iš tikrujų nebuvo įdomu. Liūdnai laiškų intelektualiniams slenksčiui krūvelė palei uždaras žalias duris linksmuo briedžių vaiduolius ir keleivių žemos naktį, o Ruperto gyvenimą gaubė kultūringa tyla. (Šiyr kavos tirščiuose iškaičiau, kad Juanas gržta, tik į Vokiečių gatvę ir kartu su Rosa Barba. Vardai ir siužetai prašosi melodramos, bet labiau tikimės sulaukti parodos. <http://cac.lt/exhibitions/future/7222>)

Tyla pranašavo audrą grietinėlėje. Viename Vakarų žurnale pasirodė pjesė apie Rupertą, atitinkanti klasikines teatro tradicijas: su vei-

kėjais, veiksmais ir neblogu nuodėmų sąrašu. (<http://www.metamute.org/community/your-posts/play-about-creative-incubators>).

Autorius anonimas dalinosi atsileipimais apie šeimininko abejingu-m, verslių kompaniją, tuščius kambarius ten, kur turėtų būti tualetai, ir panašias nemalonias smulkmenas. Parausti buvo dėl ko, tačiau visi suprato. Ką daryti, jei maitinant ministerija duoda dantis, bet ne duonos? Arba tuos dantis sukandus sesti į kišenę ir diriguoti iš jos, arba būti dvasingam ir taupytis vinims, nes reikia ant ko nors kabinti paveikslą. Juolab kad kapitalizmo kritika iš sveitim lūpų – prastas tonas šalyje, kurioje galimybė turėti verslą yra pirmiausia savarankiškumo ir kontrolės pažadas visuomenei, dar nepamiršsiai ilgų priverstinės darbininkystės metų. Panašu, kad egzistuoja dvi kryptys: badas ir dešinė. Turbūt todėl Rupertui leidžiamą sukti į dešinę, spausti rankas advokatams ir vyndariams, pasakoti apie meną už pinigus ir kitaip pildyti kiaulę taupyklę. Nes kiaulė yra naudingas gyvūnas. Daugybę kultūrinių produktų galima išpešti iš jos vidurių ir odos, kad ir kaip pyktų vegetarai.

Vis dėlto panašu, kad kairioji kri-

tika Rupertui nepakenkė. Prasidėjo vis įdomesni pasimatymai su žmonėmis ir veikėjais, kurių šiaip ši toje Marijos (kokios Marijos – kietakėjio patriarcho Juozapo, salycią) žemėje tikriausiai nepamatytume: su paroda piniginėje keliaujančiais Niklu Tafra ir Sanna Marander, patirtį pristančiu Antverpeno „Objetif Exhibitions“ direktoriumi Chrisu Fitzpatricku, fantazijos terapeute Valentina Desideri. Norisi geltonai pabraukti Marteno Spanbergo, šokančio žmogaus, vizitą. Kai vienam menui su kitu susitiki labai nesiseka, tenka imtis drastiškų priemonių. Trijose prakaito sesijose įvairių sričių (ne)profesionalai mokėsi šokio be teatro ir judesio be šokio, kurio gėdiniasi ir nuo kurio traukiasi dekoracijos. Vos nusiprausės ir susišukavęs Rupertas priėmė svečius iš Rumunijos su jų įprastu bagažu. Lia Perjovschi sukompakteavo žinojimoistoriją, o Danas ta pačia pavarde užsiėmė demaskuojančiomis freskomis. Galerijoje driekiasi gili ir kreiva šypsenai, kurios, pasirodo, labai reikėjo – gal ne nuolatinei Ruperto kompanijai, bet bent jau tiems, kurii vaikai „irgi moka taip piešti“. Panašu, kad trečdalį jėgų Rupertas sudėjo ir į būsimą Claire Bishop vizitą,

kurio laukia net Nacionalinės dailės galerijos auditorijos kėdės.

Taigi, nežinau, gal viskas yra gerai? Upės vingis ir gražūs piešiniai – ramus šiuolaikiškumo užtakėkis. Ruperto darbas bent pusantro karto praplėtė vietinį baltųjų kubų, kuriamo mėgsta kartotis vardai ir problemos. Praplėtė, bet pamiršo jėjimą. Piliečiai, kurie gyvenime nėra matę fontano pisuarę, tikrai nemokės perskaityti Joyce'o kodą, žinojimo anekdotą ar netgi atlapotų studijos durų. Ir jų disleksijs nebūtų Ruperto bėda, jei ne pažadas: mokysis, reaguosiu, judinsiu. Tačiau victojo pamokų ir taiklių šūvių į atviras skyles siūlomas tas pats supakuotas prestižas, kurio jau teko ragauti anksčiau. Nesiskundžiu, man skanu. Tačiau norintiems skonį ugdyti pričinamos tik savaigalinės degustacijos su triženkliu mokesčiu, kuris, liūdnai įtariam, vėliau į tą pačią prestižo gamybą ir investuojamas. Ir vienintelė „bendruomenė“, kuri taip susibėga, yra jau bendravusি anksčiau ir patenkinta, kad *status quo* vis dar status. Menas tuo metu sėdi prie langų skandinaviško medžio bokštė ir stebi briedžių vaiduoklius, upės vingį ir kas valandą būrelį *kūrybininkų* išleidžiantį autobusą.

Pasakos, pasakojimai ir juų veikėjai

Rasos Dočkutės (1938–2012) kūrybos paroda „Pavasaris“

Ilona Baniuševič

Nedidelėje ir jaukioje Vilniaus grafikos meno centro galerijos „Kairė-dešinė“ III aukšto salėje eksponuojami skirtingu laikotarpiu surūgti Rasos Dočkutės piešiniai ir tapybinės kompozicijos dažnai atrodavo kaip vaizdai iš pasakų. Tai ir nestebina – juk dailininkė geriausiai žinoma kaip knygų vaikams iliustratorė.

Dauguma kūrinių ne tik spalvinė gama, bet ir savo vidiniu turiniu yra šviesūs. Taip pat eskiziški ir sudarantys išpūdį, lyg būtu sukurta lengvu polēkiu. Bene kiekviename paveiksle vyksta kažkas

Rasa Dočkutė, ekspozicijos fragmentas

ne“ (1977) centre. Šis paveikslas iš parodos išskiria ekspresyvi, dramatišku koloritu, sodrios raudonos ir juodos spalvos kontrastu. Stiliuotas kompozicijos turinys lengvai suvokiamas ir pasiduoda įvairioms interpretacijoms, priklausantiesiems nuo žūrovo asmениščių emocinės patirties, kuri nulemia priskiriamą situaciją ir būseną šio paveikslė herojui.

Stiliuoti panašus – balta kalnų gėle pavadintas kūriny „Edelveisas, edelveisas“. Skambus žodis *edelvais* dukart užrašytas ir paveiksle, o dėl tokio pakartojimo kūriny tapo dar kaip savotiška nuoroda į populiarą

judraus, dažnai džiugaus ir fantastiško. Svarbiausi paveiksluose yra jų pasaulio veikėjai, kurių kiekvie-

nas turi išraiškingą charakterį ir turtingą istoriją.

Vienas išsimintiniausiai personažų –

nerimastingai didelėmis apvaliomis akimis įžiūrovą žvelgianti neaiški būtybę „Kompozicijos raudoname fo-

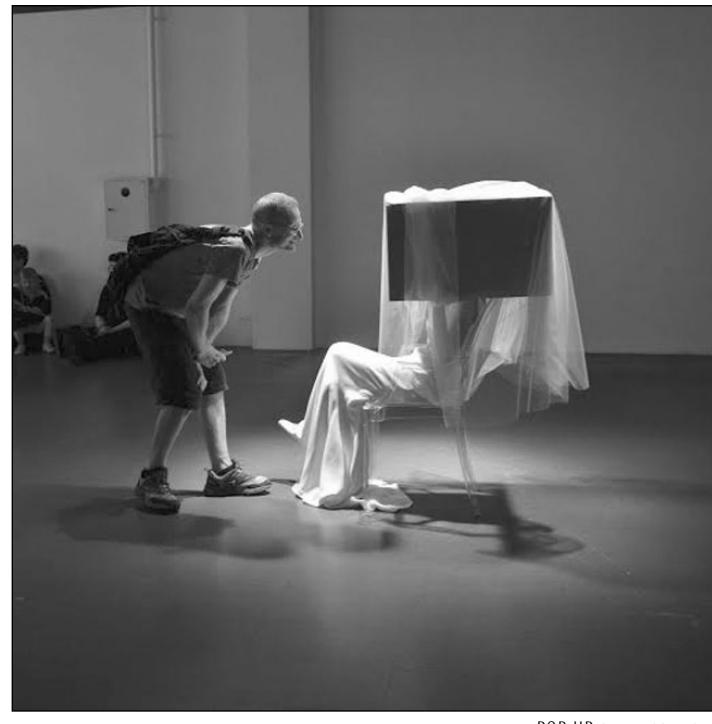
NUKELTA | 7 PSL.

Jaunuju menininku blizgesys ir skurdas

Menas prekybos centre

Sandra Skurvida

Menas vartojamas godžiausiai, nes jam nepakanka reikmėi ir norų patenkintimo. Ne – meno vartotojai nežino, ko nori, ir joms nieko nereikia, bet vis tiek žiūri, kažko ieško parodų salėse, galerijose ir kitose meno vietose. Šios menui skirtos vietas patenkinta tik tas akis, kurios ten randa ką nors nauja – gal nematyta, o gal iki šiol nepastebėta ar nepatirta. Po mėnesio Lietuvos meno pasaulyje vienose akyse iškilo klausimas, ar retrospektivų, bienalių ir kitų gėrybių pristatymas meno centruose ir reprezentacinėse galerijose – tai jau viskas, ką jos pamatys; nieko „naujo“? Vos jos ēmė merktis, staiga, ne meno galerijoje, o prekybos centre – POP!

POP UP GALERIJOS NUOTR.

ATKELTA IŠ 6 PSL.

dainą „Edelweiss“ (iš miuziklo „Muzikos garsai“). Gėlę R. Dočkutė nutepė visai mažytė viršutiniame paveikslėlyje kartu su nedidelėmis kopėtėlėmis, tarsi naują patirtį žadančią sickiamybę. Neįprastas, deformuotas žmogaus figūros siluetas, arba greičiau užuominā i žmogaus siluetą su didele ranka tampa ryškiu kontrastu trapiam edelveisui. Atrodo, ranka galėtų lengvai j pasiekti, kita vertus, susidaro išpūdis, kad jai tiesiog per sunku pakilti.

Nors gana aiškiai suvokiami, ką matome, ir galime paveikslų vaizdą savaip identifikuoti, už viso to, atrodo, dar slypi istorija su mintim, kurios paviršiuje paprastai nerasiame. Apie ją reikėtų pagalvoti ir susgalvoti. Istorijų gali būti daug ir pačių įvairiausių. Iš tiesų gal kartais net labiau apie mus pačius nei apie gyventojus iš paveikslų.

Eksponuojami R. Dočkutės piešiniai – minimalistiniai ir itin eski-

ziški. Šie darbai gana intymūs, kai kurie – erotiški. Ankstesnių metų kūriniai iš pažiūros laisvi ir nerūpestingi, tačiau stilizuotus figūrų pavidalus kuriančios, flomasteriu nupieštos, vinguriuojančios ir besiraitančios linijos įneša įtampos, nerimo. Vėlesni tušu kurti darbai tokie pat ekspreišyvūs, bet darnesni.

Piešiniuose dėmesys sutelkiamas į žmonių santykius. Tai darbai apie draugystę, prisirišimą, meilę, intymumą. Bet taip pat ir apie liūdesi, vienatvę, kitus jausmus. Šiuose darbuose dinamišumas pasireiškia netik kaip paviršinis efektas, bet ir idėjiniu lygmeniu. Svarbi tampa akių mirkos nuotaika, jos pagava, nes kaskart naujai atsigrežus į kūrinį jis atrodo vis kitaip ir kitaip atsiveria.

Ekspoziciją sudaro ir visai nedideli, tarsi sau sukurti piešiniai. Esakiški, lengvi ir itin subtilūs, šie kūriniai perteikia jautrią ir šviesią pasaulėžiūrą. Jie – tarsi puslapiai iš poezijos knygos, žavi gyvumu ir lengvai užciuopiamu judrumu.

Aplankius šią parodą susidaro išpūdis, kad R. Dočkutės kūryba la-

Gegužės 5–birželio 1 d. galerija POP-UP prekybos centre „Go9“ (Gedimino pr. 9, 3 aukštasis) pristato menininkų grupę „Young Poor Artists“ („Jaunieji vargšai menininkai“). Kickvena paroda, pasirodymas ar performansas trunka tik ketą dieną.

Prekybos centrui yra reginio vietus, kurių funkcija toli gražu neapsiribojā komercija. Lemiamą šios reginio funkcijos vaidmenį meno raidai kapitalo visuomenėje vienas pirmųjų išsamiai apraše Walteris Benjaminas „Arkadų projekte“, o galutinai ji buvo įtvirtinta šiuolaikinio meno diskurse Guy Debord'o „Reginio visuomenėje“ – šie tekstai tebėra gairės jauniems menininkams, ypač tiems, kurie ieško būdu

Monika Dirsytė, perfomanso „Monika & Monika“ fragmentai. 2014 m.

M. ŽUKAUSKO NUOTR.

susitaikyti su visaėde kapitalo jėga ir parodyti persivalgiuomis žiūrovėms, ko joms trūksta – gal to tariamojo meninio „skurdo“, kuris, kaip menininkas Gintaras Znamierovskis sako ir demonstruoja savo darbuose, pasireiškia keistu poviršiniu (ne „paviršiniu“) švytėjimu – kažkuo tarp neonų reklamos ir Benjamo „auros“.

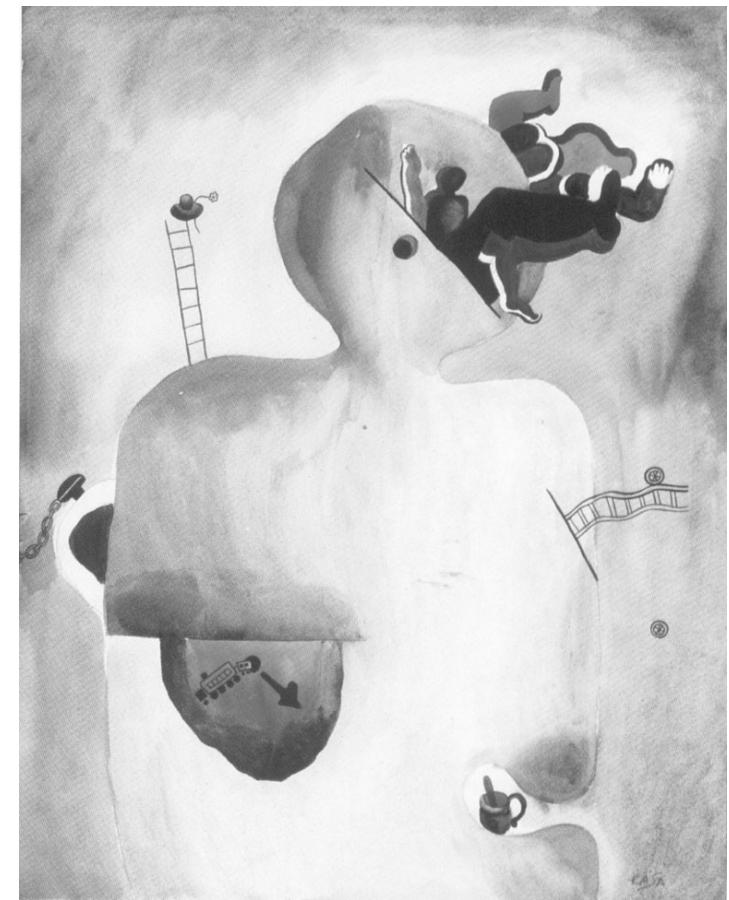
Apie tai kalba ir „jaunieji vargšai menininkai“ savo informaciniame tekste, kuris siūlo ieškoti praregėjimo „už akių“ (šis iškalbingas tekstas yra pateiktas renginio programos priedangoje, „išvirkščioje“ jos pusėje – „reklaminis“ stilis) puikiai perteikia šios intervencijos tikslą „užbėgti už akių“ tiek meno publikai, tiek ir atsitiktinėms praeivėms). Mano akimis, jiems tai puikiai pavyksta, nes jų veikla patenkina dvi funkcijas vienu metu – nefunkcionuojanti komercinė erdvė ima veikti kaip meno produkcijos erdvę, kuri įgauna socialinę funkciją, bent jau trumpam atverdama griežtai apibrėžtą meno erdvę tiek atsitikimėms prekybos centro lankytojoms, kurios norom tampa grynu reginiu“.

no publika, tiek ir atsitiktinė meno publikai, kuri, išėjusi iš galerijų, pabeibi kitokius reiškinius.

Toks žiūréjimas – tarsi probėgomis, tarsi atsitiktinai – neleidžia vertinti programos visumos, tad apribosi tik keletu pavyzdžių (du nauji pristatymai – Jaro Ramūno ir SD Drua (Dariaus Šidlausko) vyks gegužės 29 ir 30 d.). Praėjusių savaitų pristatytyame ištvermės performanse Monika Dirsytė užsidėjo baltoj galérijos kubą ant galvos tarsi kokia begalvė graikų kariatidė, jų parėmė savo rankomis lyg kokia rūpintojėlė ir sėdėjo taip prekybos centro galerijoje tris dienas nuo rytų iki vakaro. Pažvelgus į šio kubo vidų pro raktą skylutę, žiūrovės smalsumas buvo atlygintas viduje esančios galvos bučiniu ir jos prispažinimu: „kalta, kalta, kalta!“ Žinoma, kad mergaitė yra kalta – ji mielai prisima ir demonstruoja savo tariamą „kalte“ tarsi ant senovinių vestuvių nakties paklodžių. Lietuvos meno debatų kontekste tai tiesus atsakymas į vis dar tebesišiančias diskusijas apie Artūro Raios darbą „Mergaitė nekalta“. Cen-

tralizuotos meno institucijos kontekste tai gali būti komentaras apie kitą išvermingą pasisėdėjimą muziejuje žiūrovui akivaizdoje – Marijas Abramoviči „Menininkė yra čia“ („The Artist is Present“) Niujorko Modernaus meno muziejuje. Tieki Marina, tieki Monika ieško tiesioginio kontaktu su žiūrove, bet kiekviena ieško kitur, tad kitką ir randa. Marina tapo reginio magnetu – Debord'o žodžiai, „kapitalu, prisotintu iki tokio laipsnio, kad jis tampa grynu reginiu“. Monika, priešingai, tarsi mėgina nuo tokio regimybų prisotinimo iš dalies atsiriboti ir, taip pat iš dalies, taikytis su kapitalo pasauly – ji laiko galvą dėžėje, kartu laikydama tą dėžę savo pačios rankomis, sėdēdama ne baltajame kubė, bet ištuštėjusime prekybos centre. Monika man mielešnė už Mariną.

Gegužės 23-čią atidaryta Kęstučio Svirnelio paroda taip pat žaidė su meno komercijos objektų ženklais, tokiais kaip analoginis groutavas, išgaunantis garsą iš dolerių paviršiaus. Menininkas virtualiai prisijungę prie savo publikos iš kitos parodos prekybos centre Štutgarthe, taip paprastas abiejų parodų erdvę performanso ir komunikacijos elementais. Ir kiti „jaunuju vargšų“ pristatymai žada netikėtumą atsittikitinei publikai. Kaip sakė dalyvavimo meno teoretikė Claire Bishop (gegužės 29 d. 18 val. ji apsilankys Nacionalinės dailės galerijos auditorijoje su paskaita „Déjà vu: šiuolaikinis menas ir modernizmo šméklos“), visos šios situacijos yra dirbtinės – meno pinigai netikri (kol jie neišgryninami meno komercijoje). Tačiau reginio erdvėje už meno institucijos sienų meno skurdas – žiūrovui turtas.

Paroda veikia iki gegužės 31 d.
Vilniaus grafikos meno centras
(Latako g. 3, Vilnius)
Dirba antradieniais–penktadieniais 11–18 val.,
šeštadieniais 11–15 val.

Rasa Dočkutė, „Kompozicija“.
1976 m.

Kaip išgyventi šių dienų pasaulyje

Baigėsi Kanų kino festivalis

Nors turko Nuri Bilge Ceylano filmas „Žiemos miegas“ dar prieš prasidedant Kanų kino festivaliu buvo laikomas vienu svarbiausiu pretendentu į „Auksinę palmės šakelę“, konkursinė programa nuo pat pirmųjų dienų stebino kritikus pretendentų į šį vieną svarbiausiu kino apdovanojimų gausa. Lenkų dienraščio „Gazeta Wyborcza“ kritikas Tadeusz Sobolewski jau pirmuojuose iš festivalio atsiųstuose tekstuose rašė apie filmus, kurie nusipelno „Auksinės palmės šakelės“, – Mike'o Leigh „Poną Turnerį“ („Mr. Turner“) ir „Žiemos miegą“ („Winter sleep“), netrukus kitus jo kolegas sužavėjo brolių Dardenne'ų filmas „Dvi dienos, viena naktis“ ir „mažuojančio pasaulinio kino genijumi“ pavadinto Xavier Dolano „Mamytę“ („Mommy“), festivaliu priartėjus prie pabaigos visuotinio atgarsio slaukė Andrejaus Zviagincevo „Leviatanas“ („Leviathan“). Šeštadienį, kai vakare turėjo būti paskelbtas žiuri, kuriam vadovavo Jane Campion, verdiktas, po Kanus sklandė gandai, esą žiuri niekaip negali sutarti dėl prizų ir net pykstasi. Vieningai sutariama, kad šis Kanų festivalis buvo geriausias per ne vienus pastaruosius metus.

Kanų festivalio sėkmės formulėje visada buvo vichtetos ir kino revo liucijai (neatsitiktinai Quentinas Tarantino šiemet ant raudonojo kilimo paminėjo savosios „Auksinės palmės šakelės“ dviečiųmetį), ir jo tradicijoms. Kanai mėgsta apdovanojti režisierius autorius, skaitinti įvairių žemynų naujausių bangas, bet kartu ir plačiai atverti duris kokybiškam komerciniui kinui. Tie sa, šiemet festivalių atidarebė tokio pobūdžio filmas – Olivier Dahano „Monako princesė“ – sulaukė itin prastų vertinimų, net rašyta, kad tai pats blogiausias visų laikų atidarymo filmas.

Tadeusz Sobolewskiui šių metų Kanų ševedras – Mike'o Leigh „Ponas Turneris“. Kritikas rašo: „Tai romantiškojo saulės, miglų, audros, pirmųjų garlaivių ir dūmuose judančių garvežių tapytojo portretas. Filmas prasideda scena, kai apskirovės tapytojo įranga Turneris išsirengia į darbą – tapti ryto šviesos. Jis aplenkia dvi į laukus einačias ir besikalbančias kaimietes. Tas tapytojas – šiuolaikiškumo pranašas, toks pat darbininkas kaip ir jos. Už geriausią vyro vaidmenį apdovanotas Timothy Spallas vaidina Leigh filmuose 30 metų. Jis jau buvo restauratorius, fotografas, taksistas filosofas. Filmas apie Turnerį lauko amžinai nesuprastų ir, pasak Horacijaus, „niekinančių neišsilavinusią minią“ menininkų biografijų schemas. Apkūnus, murmantus ponas Turneris pats yra minios dalis, jis moka būti su žmonėmis, kartu yra ir prasčiokiškas, ir subtilus. Kasdienės tapytojo kelionės su molberais link saulės – pagrindinis jo gyvenimo aktas – filme persipina su kupiniais kartėlio, komizmo, sekso,

„Žiemos miegas“

„Leviatanas“

kančios, mirties epizodais. Filmą valdo kintantis ritmas: pakilimas, žlugimas ir vėl pakilimas. Gamtos grožis ir jos siaubas. Tikėjimas progressu ir abejonės, kad niekas nesi keičia. Meninis didžiausio šių laikų britų režisierius testamentas yra dar vienas jo bandymas peržengti žmones skiriančius klasinius ir psychologinius barjerus, sulaužyti pojūtį, kad nieko negalima pakeisti, niekam negalima padėti, kad menas yra beprasmiskas.“

Už geriausią moters vaidmenį šiemet apdovanota Julianne Moore, suvaidinus Davido Cronenberggo filme „Žvaigždžių žemėlapis“ („Maps to the Stars“). Tai bravūriškas pasakojimas apie Holivudą ir patį kiną, mintant mūsų fantazijomis, baimėmis ir ilgesiu. Moore suvaidino blėstančią žvaigždę, kuri nori kurti filmą apie savo motiną – jau mirusią kitą Holivudo žvaigždę.

Prancūzų dienraštis „Libération“ cituoja „Auksinės palmės šakelę“ šiemet apdovanoto Nuri Bilge Ceylano (pavarde reikia tarti „Dželanas“) žodžius: „Šiemet sukanka šimtas metų turkų kinui. Nuostabus sutapimas.“ Režisierius skyré savo apdovanojimą „turkų jaunimui – tiems, kurie žuvo praėjusiais metais“. Jis turėjo omenyje Turkiją už liejusią antivyriausybinių protestų dalyvius. Apdovanotasis filmas „Žiemos miegas“ („Kis Uykusu“) pasakoja apie buvusį aktorių, kuris kartu su žmona ir seserimi turi nedidelį viešbutį centrinėje Anatolijoje. Pasak Sobolewskio, „Žiemos miegas“ trunka per tris valandas ir iš tikrujų yra didis herojaus monologas. Tačiau kritikas patikina būsimus žiūrovus, kad tos trys valandos jiems nenusibos, jie pasijus taip, tarsi būtų perskaity Antonu Čechovo apskrymą. Režisierius ir pats neslepija, kad penkerius metus, kol renėsi filmui, jie su žmona daug skaitė ir analizavo ne tik Čehovą, bet ir kitus rusų rašytojus, tarp jų Fiordorą Dostojevskį.

Sobolewskis teigia, kad didžioji

Ceylano kūrybos tema yra svetimus – barjeras, skiriantis pažangiuosius ir garbinančius tradicijas, tuos, kurie gyvena Stambule ir Anatolijoje, netinkinčiuosius Dievu ir religiuosius: „Žiemos miegę“ nesusipratimų laviną sukelia menkas incidentas: vietinio imamo sūnūs meta akmenį į automobilio, kuriuo važiuoja pagrindinis filmo herojus, langą. Herojus yra viešbučio savyinkas, kadaise jis buvo charizmatiškas aktorius, dabar – grafomanas, kankinantis aplinkinius (iki tam tikro momento ir žiūrovus) savo monologais ir retoriškais klausimais. Kuo labiau jis pasiduoda daugiaždžiavimui ar pliekia svetimą klaidas, tuo gilesnę prarają kasa tarp savęs ir artimųjų – jaunos žmonos ir sesers. Tarpusavio atspėjimo scenos tik bloginia reikalas. Jokia puse nėra vieniskai teisi, iš dalies teisūs visi.“

Kritikas mano, kad filmas veikia paradosai: po pirmos valandos nepakenčiamas herojaus pliurpiamas pradeda traukti. Šis „kalbantis“ filmas, kurį žiūrėdamas svetimakalbis žiūrovas bus priverstas nuolat tris valandas skaityti titrus, kartkartėmis sprogsta galingu vizualiniu akcentu.

Pawelą T. Felisą žiuri sprendimas akivaizdžiai nuvylė: „Kai per „Žiemos miegą“ premjerą Ceylanas kilo į „Palais de Festivals“ sceną, jis buvo sutiktas kaip didis menininkas, kuris visai atsiptiktinai iki šiol dar nelaimėjo Kanų konkursą. Susidarė išpuolis, beje, ne man vienam, kad pats režisierius yra išsitikinęs savo diodybe ir žengia tarp žiūrovų su veide parašyti šaltu pasididžiavimu. Tokiu (bent jau man) truputį pretenzingu tonu dvelkia ir jo naujausias filmas. O gal tai susiję tik su pagrindiniu herojumi, kuris porina apie moralę, velkasi išminčiaus drabužius, o kartu yra save įsimylėjęs narcičas, kuris į visus žiūri iš aukšto?“

Tačiau Felis sako, kad naujo Ceylano filmo stilus šiek tiek pasikeitė: „Anksčiau jis mėgo bauginčiai ilgus tylos momentus, skandini-

no personažus neaprēpiamoje ir kartu ižoliuojančioje erdvėje. Šiakart yra kitaip – jo personažai labai daug kalba, pirmiausia pagrindinis herojus Aidinas. (...) Vienoje svarbiausiu filmo scenų pas jį ateina berniukas – alkoholiko, vėluojančio sumokėti nuomą Aidinui, sūnūs. Jis nori atsiptažti už į mašiną mestą akmenį. Atsiptažti bučiuodamas ranką. Aidinas lyg ir priešinasi, bet galų gale ištiesia ranką lyg karalius arba po piežius – jo tariama empatija, jo tirdos moralės ir blogio temomis paramtos visiška izoliacija nuo kitų, pasąmoningu noru juos pažeminti. „Žiemos sapnai“ būdinga čechoviška struktūra ir Dostojevskio vertas filosofinis bagažas. Tiksliau, noras jis turėti. Bet yra filme kažkas, kas mane erzina, neleidžia iki galo panerti į šį pasaulį. Esmė ne ta, kad filmas trunka beveik tris su puse valandos, bet tam tikras šaltis, tarsi Ceylanas iš anksto norėjo sukurti šedevrą.“

Feliso manymu, „Auksinės palmės šakelės“ nusipeinė jauniausias Kanų konkurso dalyvis, 25-erių metų Kanados režisierius Xavier Dolanas. Pasak Sobolewskio, Dolano „Mamytę“ – tai visiškai nesentimentalus filmas apie motinos ir šešiolikmečio sūnaus meilę ir kovą: „Motina ir sūnūs filme yra tokie panašūs, kad gyventi kartu negali. Jie pernelyg „suderinami“, pernelyg myli vienąs kitą, žeisdami vienąs kitą. Pusiausvyra atsiranda, kai siauri, prie kvadrato priartėjantys ekrano rėmai tikraja to žodžio prasme išsipilečia ir į tą keistą šiuolaikinę šeimą kuriam laukui įtraukiamas dar vienas dalyvis – kaimynė, taip pat už normos ribų. Ju „nenormalumas“ pakelia mas tik tarpusavyje.“

Dolanas savo pirmą filmą sukūrė būdamas šešerių. Dienraštis „Libération“ pristato jį kaip tipišką naujuojančių laikų didvyri – tai naujasis Fassbinderis, diva, hipsteris, narcis, gėjus, žmogus orkestras, totalus autorius, valdantis filmo visumą. XXI amžiaus vaikas – superprotinges, savarankiškas, superjautrus (turintis ADHD – aktyvumo ir dėmesio sutrikimo, Attention Deficit Hyperactivity Disorder, sindromą). Jis turi viską ir gali viską, bet jo variklis – seniausias žmonijos kompleksas: nepasotinama meilė motinai, pagrindinė Dolano filmų tema.

Dolanas užhipnotizavo Kanus. Tarp jo ir žiūrovų užsimenzgė kažkas panašaus į romaną, kurio kulminacija buvo apdovanojimų ceremonija. Sobolewskiui ši scena priminė filmą. Kai buvo paskelbta, kad Dolanas gavo tik Žiuri prizą, ir dar ex aequo kartu su 83-čių Jeano Luco Gordanės gurbės giesme – filmu „Sudie kalbai“ („Adieu au langage“), Dolanas pasakė kalbą (regis, jis buvo parengta „Auksinei palmės šakelėi“). Ši kalba – pagarbos žodis žiuri pirmininkei Jane Campion. Tą akimirka jis tapo tarsi Dolano motina, o režisierius tarsi virto atstumtuoju. Dolanas baigė kalbą ašaro-

damas kaip vaikas. Campion priėjo ir apkabino jį. Kritikų ši scena ir sujaudino, ir privertė pasijusti nejaukiai, nors įtikino, kad sprendimas neskirti Dolanui „Auksinės palmės šakelės“ buvo, ko gero, jam „sveikesnis“.

Visi kritikai pabrėžia, kad vienas rimčiausiu „Auksinės palmės šakelės“ kandidatų buvo Andrejaus Zviagincevo „Leviatanas“. Beje, nėkas nesitikėjo, kad režisierius smogs tokį taiklų smūgi šiuolaikinės Rusijos politikams, pastebimam paskutiniai metais jų į ortodokšų bažnyčios hierarchų suartėjimui. Filmo kritikumu pasipiktinę kultūros ministras Vladimiras Medinskis net neatvyko į Kanus, į „Leviataną“ premjerą.

Filmo veiksma perkelia į Šiaurės Rusijos pajūrio miestą. Paplūdimyje čia guli milžiniškos žuvies Leviatanas skeletas. Filmo herojus kovoja su meru, kuris nori atimti iš jo žemę, sugriauti namą ir toje vietoje pastatyti cerkvę. Bibilioje Leviatanas yra Dievo didybės irodymas, anglų filosofo Hobso knygoje Leviatanas reiškė despotišką valsstybę. Zviagincevo filme ne vienas kritikas ižvelgė metaforą: senosios sistemos Leviatanas mirė, bet gimsėta naujas. Olegas Neginas ir Andrejus Zviagincevas Kanuose pelnė prią už geriausią scenarijų.

Dauguma rašiusių apie šiųmetį Kanų festivalių atkreipė dėmesį, kad konkursinių filmų autoriai angažuojasi į šiuolaikinio pasaulio problemas ir rodo įvairiausius būdus, kaip sistema sugebėja pažaboti žmogų. Už geriausią režisūrą apdovanoto Benetto Millerio trečiasis filmas „Foxcatcher“ – tai preciziška valdžios troškimo studija. Filmo herojus – aristokratas, ornitologas, filatelistas, filantropas, imtinyti rėmėjas – paverčia priklausomu nuro savęs pa prastą vaikiną, imtinyininką. Tačiau prizas daugumą rašiusių nustebino, esą būtent originalios režisūrų filmų stigo labiausiai.

Ko gero, netikėčiausias žiuri sprendimas buvo skirti Didijį, antrajį pagal svarbą, prizą jaunos italių režisierės Alice Rohrwacher filmui „Stebuklai“ („Le meraviglie“). Tai antrasis režisierės filmas, pasakojantis apie auklėjimą posthipių komunoje, kuri tampa užuovėja nuo šių dienų pasaulio. Filmo herojė – motina, auginanti keturias dukteris. Ant vienos jų – jautrios ir nedrašios pauauglės Dželsominos (užuominata Federico Fellini filmu „Keliai“) pėčių gula ne pagal amžių didelę naštą. „Le Monde“ kritikas Jacques'as Mandelbaumas sako, kad kultūros destrukcija – sudedamoji italių politikų neoliberalų programos dalis. Apie tai kūrė filmus ne vienas garsus kūrėjas (Bernardo Bertolucci, Marco Bellocchio, Nanni Moretti). Pasak kritiko, Alice Rohrwacher filme klausia, kaip suteikti prasmę gyvenimui pasaulyje, kuris siūlo tik individualizmo ir pelno siekimo modeli.

PARENGĖ KORA ROČKIENĖ

Žiūrintiems į bedugnę

Krėslė prie televizoriaus

Johno Huddleso filmo „*Įšlikimo eksperimentas*“ (TV3, birželio 5 d. 23 val.) išeities situacija paprasta: vienoje Džakartos aukštųjų mokykų filosofijos dėstytojas (James D'Arcy) pasiūlo mokiniams eksperimentą. Jie turės persikūnyti į skirtinį profesijų žmones, o paskui iš jų išrinkti dešimtį, kurie nusipelno vicos bunkeryje. Tai – vienintelė vieta, kur galima pasislėpti nuo artėjančios atominės katastrofos. Tačiau užduotį apsunkina ir tai, kad pasirinktas žmogus turėtų daugiau šansų ne tik išgyventi vienas, bet ir vėliau atkurti civilizaciją.

Jei man pasiūlytu tokį žaidimą, į bunkerį tikrai nepatektų nė vienas politikas, net ir tas jaunuolis, kuris kandidatuodamas į Europos Parlamentą nuolat pabrėžę ne tik seneilio nuopelnus, bet ir savo reprodukcinius sugebėjimus. Kita vertus, nepaisant lietuvių politologų išvedžiojamų apie tai, kad žmonės pasirinko stabilumą, išvaidzuoja, kad mūsų tautai liepus sudalyvauti paňiamė likimo eksperimente viskas baigtu stiprios rankos mėgėjų klubu, o ne civilizacija. Trumpai tariant, pjautynėmis.

Tačiau, stebėdamas paskutinių mėnesių politinius debatus ir juos aptarinčiančius politologus, padariau atradimą: tautos politinės pažiūros primena vienos aukštostosios mokyklos profesorių politologą. Jis kalba savo regiono dialektu, kerpasi kaip gatvės subkultūros astovas, bet yra gana konservatyvių pažiū-

rų. Toks totalus formos, turinio ir kalbių charakteristikų neatitinkimas, matyt, geriausiai apibūdina ir lietuvių pasirinkimus. Todėl būsi muosiuse rinkimuose siūlyčiau šiam profesoriui persikvalifikuoti į politikus. Ko gero, tauta jį net pamiltų.

LRT ši sekmadienį pradeda rodyti dar vieną britų serialą – Susanos White „*Paskutinį paradą*“ (birželio 1 d. 18.30), kuris, manau, bus įdomus ir politikos mėgėjams. Serialo herojus yra konservatyvus aristokratas Kristoferis (Benedict Cumberbatch), kuris veda gražuočę

lizuojančių šio karo priežastis, ir daugybė knygų, aprašančių turtinę, rafinuotą Europos civilizaciją jo išvakarėse. Lietuvą šis diskursas iki šiol aplenkia, lyg Pirmasis pasaulinis karas būtų mūsų visai nepalietus, nors būtent po jo žemėlapiuose po ilgos pertraukos atsiraodė Lietuva. Užtat lietuvių nuolat prisimena Antrajį pasaulinį karą, po kurio Lietuvos žemėlapiuose nebėlėjo. Ką tai galėtų reikšti?

I Antrojo pasaulinio karo išvakares taip pat Anglijoje nukels kitas filmas – Bharato Nallurio „*Ponia Petigrių gyvena šia diena*“ (BTV, 4 d. 21.30). Tiesą sakant, sutrikusi, ne labai tvarkingos išvaizdos Gineverė Petigrių yra visai ne ponia, o panelė (filmo pavadinime ir yra „miss“). Ji guvernantė, ką tik netekusi darbo. Mergina nepasitiki net įdarbinimo agentūra, tad benamės ateitis jai beveik užtikrinta. Apgauja Gineverė gaus darbą pas laisvą gyvenimo būdą mėgstančią amerikietę, besižavinčią įvairiaisiais reginiais. Ir tada paaškės, kad panelė Petigrių gali viską – persikūnyti į naukuomenės damą, gauti vaidmenį savo scimininkai, sutaikyti susipykusių porą ir net įsimylėti. Mane labiausiai traukia pagrindinius vaidmenis sukūrusios aktorės, kuriomis žaviuosi jau ne pirmus metus. Gineverę vaidina Frances McDormand, kurią dažniausiai gali pamatyti brolių Coenų filmuose, amerikietę – Amy Adams: vien jos paskutinių metų vaidmenys filmuose „Mokytojas“, „Amerikietiška afera“

„Paskutinis paradas“

ar „Ji“ vienas už kitą geresni.

Keli „nenugroti“ šios savaitei filmai žada susitikimus su žvaigždėmis. Lau Wai-keung (dar režisierius žinomas kaip Andrew Lau) filme „*Nusidėjeliai*“ (TV3, 3 d. 23 val.) Richardas Ger’as vaidina Erolą – socialinį darbuotoją, seksualinių nusikaltėlių, iškrypelių kuratorių. Iki pensijos jam liko 18 dienų, bet ramybės vyru neduoda neštirtas jaunos merginos pagrobimas. Erolas įsitikinės, kad prie jo nagus priklauso vienas iš jo globotinių, kurių „reabilitacija“ vyras nuoširdžiai netiki. Kartu su mergina, kuri netrukus užims Erolo vietą (ją suvaidino Claire Danes), jis pradeda ieškoti pagrobos.

„*Nusidėjeliai*“ – kupinas įvairiausių pretenzių filmas, kurias pabréžia kad ir Nietzsche’s citata: „Kai gaudai pabaigas, būk atsargus, kad

pats netaptum pabaisa. Kai per ilgai žvelgi į bedugnę, ji taip pat pažiuri į tave.“

Kažką panašaus, matyt, apie savo herojus galėtų pasakyti ir pirmasis „Millenium“ trilogiją ekrанизavęs Nielsas Ardenas Oplevas – *neonoir „Pasmerkta mirtis“* (TV3, 31 d. 23.20) režisierius. Tai Viktoro – vienos Niujorko nusikaltėlių grupuotės lyderių dešiniosios rankos – istorija. Tačiau iš tikrujų vyras (Colin Farrellas) nori atkerštyti jo šeimą sunakinusiai mafijai. Juo, kaip keršto įrankiu, ketina pasinaudoti ir Nomi Rapace suvaidinta mergina. Dar filme pasirodo Isabelle Huppert. Gal to užteks, kad ateinantis sekmadienio vakaras neprimintų praėjusio?

Jūsų –

JONAS ŪBIS

Meistrystės aklavietė

Nauji filmai – „Didysis meistras“

Gediminas Kukta

Dešimtasis Wong Kar-wai filmas „*Didysis meistras*“ („The Grandmaster“, Honkongas, Kinija, 2013) panašus į vėlyvuosius režisierius darbus – melancholišką „Meilės laukimą“, futuristinį ir nostalgiją persmelktą „2046“ bei kritikų ir žiūrovų nepalankiai sutiktas ir fiasco patyrusias priešpaskutines „Mano vaivorų naktis“. Tai itin preciziški, prisodrinti spalvų, estetiski ir plastiški kūriniai. Juose nėra – arba yra kur kas mažiau – improvizacijos, asociatyvaus montažo ir eksperimentavimo dramaturgija, kuriai pasižymėjo ankstyvieji ir, reikia prapažinti, originaliausiai režisierius filmai „Laimingi kartu“, „Čiončingo ekspresas“, „Laukinės dienos“.

Aišku, su jais „Didžiųjų meistrų“ sieja kino kalbos lygmuo. Meistrystės kameros darbas, vaizdo sulėtinimai, muzikos ir vaizdo dermė, dėmesys mizanscenoms – viso to naujame filme apstu. Tačiau skirtumas vienai ir gali skambėti paradoksai: iki tobulumo nudailinti kadrų nedvelkia ta žodžiai sunkiai aprašoma po-

ezija, kuri iš esmės ir yra skiriamasis Wong Kar-wai kino ženklas. Dvelkia kuo kitu – paprasčiausiu profesionalumu ir meistrystė. Jais, žinoma, gali žavėtis (filmas nesuteikia kitos galimybės), tačiau ilgainiui tai atsibesta.

„Didysis meistras“ pasakoja apie kovos menų meistro Ip Mano (Tony Chiu Wai Leung) gyvenimą. Veiksmas prasideda 1936 m. Fošanijo mieste, Kinijos Respublikos ir Japonijos imperijos karo išvakarė-

„Didysis meistras“

se, ir baigiasi 6-ojo dešimtmečio pradžios Honkonge, kurių pasitraukės herojus pradeda Rytu dvikovų mokyti kitus, tarp jų – dar visai mažą Bruce’ą Lee. Šalia jo gyvenimo istorijos vystoma ir kita linija – Rytu dvikovų meistro iš Šiaurės, didžiausio Ip Mano priešo, dukters Gong Er (Zhang Ziyi) likimas. Ip Manas kovoje laimi prieš Gong Er tėvą, todėl šeimos garbę bando sugrąžinti dukra. Jos ir Ip Mano kova baigiasi pastarojo pralaimėjimu, bet

kovodama Gong Er susižavi priešininku. Vėliau jie susirašinėja, keli kartus susitinka, tačiau galiausiai jų kelia išsisirkia – prasideda karas. Gong Er aukoja norėdama atkerštyti savo netikram broliui už tėvo nužudymą. Ip Manas per karą netenka dviejų duktų, palieka žmoną ir pasitraukia į Honkongą. Šiame mieste herojai dar kartą susitiks, tačiau tik tam, kad visiems laikams išsiskirtų.

Visi šie įvykiai dėlioja ganėtinai fragmentiškai ir, nuotaikų pozūriu, – labai netolygiai. „Didysis meistras“ laveruoja tarp kelių žanrų, lyg neapsisprendamas, kas jis yra – veiksmo, biografinis-istorinis filmas ar drama? Atrodyt, kad režisierius norėjo pakalbėti apie viską – ir kinų Rytu dvikovų stilus (tam skiriama didžioji filmo dalis), ir meilę, ir dar truputį apie istorinę suirutę. Prasidėjės nuo kvapų gniaužiančios kovos lietuje, lyg ir žadėjusios *film noir* stilistiką, „Didysis meistras“ pasuka į veiksmo filmo valdas, tada pametėja šiek tiek istorinio konteksto (dokumentiniai kadrų), užgriebia mitinių elementų (kerštas, kova,

lemtis) ir baigiasi dramos intonacijomis, kurios, aišku, režisieriu arčiausios.

Todėl tik pabaigoje, kai veiksmas persikelia į Honkongą (nors erdvės čia sąlygiškos, kaip ir ankstesniuose filmuose vyrauja uždari, klaustrofobiški interjerai), galima justi ir svarbiausią Wong Kar-wai kino išskirtinumą – laiko tėkmės arba, tiksliau, prabėgusio laiko nostalgijos fiksavimą. Finale Ip Manas ir Gong Er eina naktine Honkongo gatve ir kalbasi apie žinių perdavimą ateities kartoms. Gong Er pakelia akis į iškabas virš pastatų ir atsidūsta, kad vienoje gatvėje yra visu Rytu dvikovų stilius mokyklos, bet aišku viena – šis naujas laikas jai nebepraklauso. Finalas teigia, kad persmelktas ceremonijų ir ritualų laikas naujo gyvenimo sąlygomis po truputį traukiasi ir vienintelė galimybė jam išsikioti – tik tradicijos tėsėjai, tokie kaip Ip Manas, vėliau – Bruce’as Lee.

Tačiau ši graži „vongkarvajiška“ mintis neatperka dviejų valandų filmo, visos tos *sélinančio tigro* ir *tūnančio drakono* choreografijos, vienos meistrystės antsvorio.

Parodos	Lietuvos Respublikos Seimas Gedimino pr. 53	„7md“ rekomenduoja
VILNIUS	Rimanto Dūdos meninės knygrystės darbų paroda	Dailė
Nacionalinė dailės galerija <i>Konstitucijos pr. 22</i> XX a. Lietuvos dailės ekspozicija iki VI. 1 d. – Kęstučio Zapkaus (Niuojorkas) retrospektiva Paroda „Šviesos“ (Aidas Bareikis, Patricija Jurkšaitė ir Žilvinas Kempinas)	Meno projektų erdvė „Malonioji 6“ <i>Malonioji g. 6</i> Tomo Martišausko paroda „ar / arba“	Iki birželio 22 d. reikėtų apsilankyti Rygoje, pagrindiniuose parodų rūmuose „Riga Bourse“, kur svečiuojasi Vojos Celmins paroda „Dviguba realybė“. Kalbama, kad latvių kilmės, dabar jau Amerikos dailininkės pasirodymas laikomas svarbiausiu Rygos metų dailės įvykiu. Didžiulėje retrospektivoje rodomi penkiadesimties metų (1964–2014) darbai, atvežti iš Modernaus meno muziejaus Niujorke, Nacionalinės Vašingtono galerijos ir kitų svarbių JAV bei Europos muziejų. „Žvaigždynai, galaktikos ir mėnulio paviršius, vandenynas ir voratinkliai yra populiausių Vojos Celmins motyvai.“ Jos menu gali žavėtis ne vien sofistikuoti, bet ir užburiančio meistriškumo ieškantys žiūrovai. Daugiau informacijos www.riga2014.org/eng/
Vilniaus paveikslų galerija <i>Didžioji g. 4</i> Chodkevičių rūmų klasicistiniai interjerai Lietuvos dailė XVI–XIX a. Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai Oršos mūšio 500-ujų metinių minėjimo paroda „Oršos mūšis“ Stases Mičelytės (1925–2011) dailės kolekcijos paroda „Pilnates langai“	Galerija „Vartai“ <i>Vilniaus g. 39</i> Franzo Westo ir Barbaros Kapustos paroda „Sleepwalking III“ Niccolo De Napolio (Italija) projektas „Something of Mainstream“	Baltijos gintaro meno centras <i>Šv. Mykolo g. 12</i> Saulius Treinio juvelyriskos paroda
Radvilų rūmai <i>Vilniaus g. 24</i> Europos dailė XVI–XIX a. Dubingių ir Biržų kunigaikštai Radvilos Rytų Azijos, Naujosios Gvinėjos ir Australijos aborigenų menas iki VI. 1 d. – paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejus Balyko ikonų kolekcija: pagrobtą, grąžintą, papildytą“	Galerija „Aidas“ <i>Trakų g. 13</i> Neringos Žukauskaitės darbų paroda „Asmeniška“	Pylimo galerija <i>Pylimo g. 30</i> iki 31 d. – paroda „Tapybos pavasaris“
Taikomosios dailės muziejus <i>Arsenalo g. 3A</i> Leonardo Tuleikio paroda „Tapybos atspindžiai“	„Prospekto“ fotografijos galerija <i>Gedimino pr. 43</i> Hannes Heikura (Suomija) fotografijų paroda „Fotografija – šviesos ir atsitiktinumo menas“	Galerija „Menų tiltas“ <i>Užupio g. 16</i> Ovidijaus Talijūno paroda „Aikhu jausmas“
Vytauto Kasiulio dailės muziejus <i>A. Goštauto g. 1</i> Vytauto Kasiulio kūrinių kolekcija Paroda „Vilniaus ženkli“	„Vilniaus“ fotografijos galerija <i>Stiklių g. 4</i> Martino Strankos (Čekija) fotografijų paroda „Mono“	Užupio galerijoje „Galera“ <i>Užupio g. 2 A</i> Menininkų iš Norvegijos paroda „Play & Decay“
Lietuvos nacionalinis muziejus Naujasis arsenala <i>Arsenalo g. 1</i> Senosios Lietuvos istorija XIII–XIX a. Lietuvių liaudies menas Paroda „Muziejus ir kolekcininkas: Gedimino Petraičio išeivijos dailės kolekcija ir Zigfrido Jankausko lituanistinių sidabro dirbinių kolekcija“ Paroda „Tradicinius audimas: spalva ir ornamentas“	Pamėnkalnio galerija <i>Pamėnkalnio g. 1/13</i> iki 31 d. – jaunųjų menininkų paroda „Sezonas‘4“	Galerija „Kalmnas“ <i>Krivių g. 10</i> J. Vienožinskio dailės mokyklos suaugusiuju skyriaus absolventų paroda
Kazio Varnelio namai-muziejus <i>Didžioji g. 26</i> K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos ekspozicija Lankymas antradienį–šeštadienį iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Šv. Jono gatvės galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Eriko Varno darbų paroda „Štrichas ir forma: in posterum“	Oslo namai <i>Mindaugo g. 27</i> Shaltmiros paroda „Blogi darbai“
Bažnytinio paveldo muziejus <i>Šv. Mykolo g. 9</i> Bažnytinio paveldo muziejaus ekspozicija Senosios liturginės tekstilės paroda „Šilkas ir aukas“	Galerija „Arka“ <i>Aušros Vartų g. 7</i> iki 31 d. – tarptautinė stiklo meno paroda „2D“	„Skalvijos“ kino centras <i>Goštauto g. 2/15</i> iki VI. 2 d. – Mindaugo Norkaus paroda „Akimirkos“
Galerija „Kairė-dešinė“ <i>Latako g. 3</i> iki 31 d. – Rasos Dočkutės (1938–2012) paroda „Pavasaris“	Lietuvos dailininkų sąjungos galerija <i>Vokiečių g. 2</i> Vilmanto Marcinkevičiaus tapybos paroda „Der Traum: neliek mano sapnų“	S. Vainiūno namai <i>A. Goštauto g. 2–41</i> VI respublikinio jaunųjų atlikėjų ir dailininkų festivalio-konkursu „Skambinu, išsiaidžuoju, piešiu“ dailės darbų paroda
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS Tekstilės galerija „Artifex“ <i>Gaono g. 1</i> iki 31 d. – Reginos Sipavičiūtės paroda „Praėjusio amžiaus siuvinėjimai“	Galerija AV17 <i>Aušros Vartų g. 17</i> Francine Oeyen personalinė darbų paroda „Kartono juvelyrika“	Galerija „Šofar“ <i>Mėsinų g. 3A/5</i> iki 27 d. – Mariaus Abramavičiaus Neboisia fotografijos paroda „Rytų vakaro vejas“
A. ir A. Tamšaičių galerija „Židiny“ <i>Dominikanų g. 15</i> Dailininkų Tamšaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai	Galerija „Pop Up“ <i>Gedimino pr. 9</i> SD Drua (Dariaus Šidlausko) paroda	Vilniaus šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinių) bažnyčia <i>Maironio g. 10</i> iki 31 d. – Gedimino Pranckūno fotoparoda „Fonografija“
Telšių galerija <i>Kęstučio g. 3</i> Marijonos Sinkevičienės tekstilės paroda „Prikelta į būti“ iki VI. 1 d. – VDA Telšių fakulteto baldų dizaino ir restauravimo studentų darbų paroda „Eksperimentinė laboratorija“ iki VI. 1 d. – paroda „Correspondances croisees“ („Susirašinėjimų kryžkelės“)	Teatro, muzikos ir kino muziejus <i>Vilniaus g. 41</i> Paroda „Viva Verdi“, skirta Giuseppe's Verdi 200-osioms gimimo metinėms iki 31 d. – paroda iš Salvadoro Dalio kūrinių kolekcijos „Materialusis išrealizmas“ nuo VI. 5 d. – projektas „Menas senuosiuose dvaruose“: Enrico Ingenito (Italija) tapyba	KAUNAS M. Žilinsko dailės galerija <i>Nepriklausomybės a. 12</i> Paroda „Art deco moda“ (iš Aleksandro Vasiljevo rinkinių) Gianmaria Potenza (Italija) paroda „Venecijos ritmai“ Tarptautinė paroda „Muziejai ir galerijos fotografijoje“ Paroda „Muziejų dienos ir naktys“
Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus <i>Pilių g. 40</i> Giedrės Gučaitės paroda „Imu ir skaitau“	Kauno paveikslų galerija <i>K. Donelaičio g. 16</i> Aušros Andziulytės paroda „Beveik apčiuopiamai, beveik neapčiuopiamai“ iš ciklo „Lūžio kartos vardai“ nuo 30 d. – Henriko Čerapo paroda „Vienas kelyje“	Nacionalinis M.K. Čiurlionio dailės muziejus <i>V. Putvinskio g. 55</i> Paroda „Tautų arenos. Paryžius 1937“ Tarptautinė stiklo meno paroda „Vitrum Balticum VI. Optical Outlook“
Jono Meko vizualiųjų menų centras <i>Gynėjų g. 14</i> Kristinos Inčiūraitės paroda „Bevardė valanda“	A. Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus <i>V. Putvinskio g. 64</i> Thaddeus Romer (Kanada) fotografijų paroda „Malibā“, skirta Tarptautinei Afrikos dienai	Galerija „Akuso pjūvis“ <i>K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53</i> Vytauto Kasiulio kūrinių paroda Tarptautinė stiklo meno paroda „Vitrum Balticum VI. Optical Outlook“ Renatės Lūšies ir Irenos Novokreščionovos akvarelių paroda iš ciklo „Duetai“
Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos galerija <i>Šv. Jono g. 11</i> Thaddeus Romer (Kanada) fotografijų paroda „Malibā“, skirta Tarptautinei Afrikos dienai	Kauno menininkų namai <i>V. Putvinskio g. 56</i> Arvydo Palevičiaus tapybos darbų paroda „Sustojo laiko karusele“	KKK parodų rūmai <i>Laisvės al. 53</i> VDU menų galerija „101“ <i>Laisvės al. 53</i> VDU Menų fakultete – Matthew Andrew
„7md“ rekomenduoja		

Baroti galerija	GANČIOJI GRAŽUOLĖ" (N. Juškos baletu ir šokio mokykla) 8 d. 19 val. – A. Adamo „ŽIZEL“. Dir. – R. Šervenikas
Kęstučio Grigaliūno paroda „Purslai, vandeni ir ratilai“ (tapyba, objektai, piešiniai)	
Klaipėdos galerija	Nacionalinis dramos teatras Didžioji salė VI. 3, 4 d. 18.30 – A. Čechovo „ŽUVÉDRA“. Rež. – D. Kazlauskas (J. Miltinio dramos teatras) Mažoji salė 31 d. 18 val. – „Poezijos pavasario“ renginys. „BE ADRESO. BE PAVADINIMO“ (pagal J. Kunčino kūrybą). Rež. ir insc. aut. – I. Pilvėlytė (Alytaus miesto teatras) VI. 6 d. 18.30 – „NUOTLĘ TOLIAI“ („Cezario grupės“ spektaklis pagal P. Širvio poezią). Rež. – C. Graužinis
„Herkaus galerija“	Vilniaus mažasis teatras 30 d. 19 val. – grupės „Kamanių šilelis“ albumo „Viskas teka“ pristatymo koncertas VI. 8 d. 11 val. – teatrinié improvizacija „Pasimik mane į kelią“ (mokyklėlė visai šeimai „Strazdanėlės“)
Galerija „si:said“	Teatras „Lélė“ Mažoji salė 31 d. 12, 14 val. – PREMJERA! Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir rež. – A. Mikutis, dail. – M. Lukošius, A. Mikutis, komp. – I. Jankaitis. Vaidina K.A. Butvidas, A. Grybauskaitė VI. 7 d. 12 val. – „AUJKSO OBELÉLÉ, VYNO ŠULINÉLIS“ (pagal lietuvių liaudies pasaką). Scen. aut. ir rež. – R. Driežis 8 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKÉ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais). Rež. ir dail. – R. Driežis
I. Simonaitytės biblioteka	Menų spaustuvė 30, 31 d. – respublikinis neįgalųjų teatrų festivalis „Begasas“
ŠIAULIAI	KAUNAS
„Laiptų galerija“	Kauno dramos teatras 30 d. 18 val. Rūtos salėje – F. von Schillerio „PLĒŠIKAI“. Rež. – A. Areima 31 d. 12 val. Didžiojoje scenoje – I. Paliulytės „ASTRIDA“ (A. Lindgren biografijos ir pasakų motyvais). Rež. – I. Paliulytė VI. 3, 4 d. 19 val. Ilgojoje salėje – A. Čechovo „PALATA“. Insc. aut. ir rež. – R. Kazlas 5 d. 18 val. Didžiojoje scenoje – „GENTIS“ (pagal I. Simonaitytės romaną „Aukštujų Šimonijų likimas“). Rež. – A. Jankevičius 6 d. 18 val. Mažojoje scenoje – J. Tumavažganto „ŽEMÉS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrédėris 7 d. 18 val. Didžiojoje scenoje – J. Patricko „MŪSŲ BRANGIOJI PAMELA“. Rež. – A. Latėnas 8 d. 18 val. Ilgojoje salėje – B. Srbiljanovič „SKÉRIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas
Šiaulių universiteto dailės galerija	Kauno kamerinis teatras 30, VI. 5 d. 18 val. – G. Boccaccio „DEKAMERONAS“. Rež. – A. Rubinovas VI. 1 d. 12 val. – D. Čepauskaitės „LAPĖ IR VIŠTA“ 6, 8 d. 18 val. – F. Rabelais „GARGANTIJA IR PANTAGRIELIS“. Rež. – S. Rubinovas
Šiaurės Lietuvos kolegija	Kauno mažasis teatras 30d. 19 val. – F. Rame, D. Fo „LAISVOJI PORA“. Rež. – R. Januškevičiūtė, A. Baniūnas VI. 1 d. 12 val. – A. Dilytės „AGUONOS ŠOKIS“. Rež. – A. Baniūnas 4 d. 19 val. – A. Slapovskio „NUO RAUDONOS ŽIURKĖS IKI ŽALIOS ŽVAIGŽDĖS“. Rež. – D. Rabašauskas 6 d. 19 val. – PREMJERA! H. Pinterio „GNOMAI“. Rež. – A. Veverskis
PANEVĖŽYS	Kauno lėlių teatras 31 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „KIŠKIS DRĀSUOLIS“. Rež. – A. Žiurauskas VI. 1 d. 12 val. V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTE“. Rež. – E. Žekienė
Dailės galerija	Vilnius festivalis VI. 2 d. 19 val. Lietuvos nacionaliniam operos ir baletu teatre – Vilnius festivalio pradžios koncertas. Italų šiuolaikinio šokio trupe „Aterbaletto“ (meno vad. – C. Bozzolini). Programoje M. Bigonzetti „Come un respiro“ (G. F. Händelio muzika). Choreogr. – M. Bigonzetti. „Rossini Cards“ (G. Rossini muzika). Choreogr. – M. Bigonzetti. Muziką gyvai atlieka S. Menozzi (fortepijonas)
Fotografijos galerija	
Panėvėžio krašto tyros muziejus	
DRUSKININKAI	
M.K. Čiurlionio memorialinis muziejus	
V.K. Jonyno galerija	
Spektakliai	
VILNIUS	
Nacionalinis operos ir baletu teatras	
31 d. 18.30, VI. 1 d. 12 val. – „Dainų dainelė“ 4 d. 19 val. – „ŽYDRASIS DUNOJUS“. Dir. – M. Staškus 5 d. 19 val. – G. Verdi „OTELAS“. Dir. – M. Staškus 7 d. 18.30 – P. Čaikovskio „PASAKA – MIE-	

Vilnius festivalis 2014

www.vilniusfestival.lt

Birželio 8 d., sekmadienis, 19 val.
Lietuvos nacionalinė filharmonija
Concerto grosso
LIETUVOS KAMERINIS ORKESTRAS
 Solistai: SERGEJ KRYLOV (smuikas), MAKSIM RYSANOV (altais)
 Dalyvauja: ALEKSANDR RAMM (violončelė), DŽERALDAS BIDVA (smuikas), VAIVA EIDUKAITYTÉ-STORASIENĖ (klavesinas, preparuotas fortepijonas)

Birželio 12 d., ketvirtadienis, 19 val.
Lietuvos nacionalinė filharmonija
Bacho Šventė
 Britų baroko orkestras ACADEMY OF ANCIENT MUSIC
 Orkestro vadovas, klavesininkas RICHARD EGARR

Birželio 17 d., antradienis, 19 val.
Lietuvos nacionalinė filharmonija
Festivalio rečitalis
LUKAS GENIUŠAS (fortepijonas)

Birželio 19 d., ketvirtadienis, 19 val.
Lietuvos nacionalinė filharmonija
Roby Lakatosas sveikina Vilniu
ROBY LAKATOS (smuikas) ir jo grupė

Birželio 20 d., penktadienis, 19 val.
Birželio 21 d., šeštadienis, 19 val.
Lietuvos nacionalinis operos ir baletu teatras
Vilnius festivalio pabaigai
GEORG FRIEDRICH HÄNDEL. „Aleksandro puota“
 Bendras LNOBT, Budapešto Palace of Arts ir VŠĮ „Vilnius festivaliai“ pastatymas

KLAIPĖDA	5 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje</i> – festivalio premjera. Lietuvos nacionalinis simfoninius orkestras (meno vad. ir vyr. dir. – J. Domarkas). Solistės A. Mikolaj (sopranas), G. Tatorytė (fortepijonas). Dir. – M. Pitrėnas. Programoje R. Strausso, G. Sodeikos, E. Balšio kūriniai	koncertmeisterė G. Muralytė-Eriksonė
Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras	31 d. 18.30 – jaunuju talentų festivalio laureatų ir Mažosios Lietuvos simfoniniu orkestro koncertas	Piano.it salė VI. 1 d. 17 val. – „David Geringas ir draugai“. Atlikėjai D. Geringas (violončelė), P. Geniušas (fortepijonas), J. Dvarionas (fortepijonas), B. Vainiūnaitė (fortepijonas), V. Tarasovas (perkusija). Programoje R. Strausso, S. Vainiūno, B. Dvariono, K.V. Banaiciu ir kt. kūriniai
31 d. 18.30 – „ALTORIŲ ŠEŠELY“ šokio spektaklis pagal V. Mykolaičio-Putino romaną	6 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje</i> – Balsų rojus. Švedijos nacionalinė dienai. Švedų vokalinio džiazo grupė „The Real Group“	Valdovų rūmai VI. 3 d. 18.30 <i>Didžiojoje renesansinėje salėje</i> – italių gitaristo F. Buzzurro koncertas
ŠIAULIAI	8 d. 19 val. <i>Lietuvos nacionalinėje filharmonijoje</i> – Concerto grosso. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad. ir dir. – S. Krylovas). Solistai S. Krylovas (smuikas), M. Rysanovas (altais). Dalyvauja A. Rammas (violončelė), Dž. Bidva (smuikas), V. Eidukaitytė-Storasiene (klavesinas, preparuotas fortepijonas). Programoje W.A. Mozarto, A. Schnittke's kūriniai	Vilnius rotušė 31 d. 19 val. <i>Vilnius rotušės aikštėje</i> – projekto „Rock Loves Chopin“. Atlikėja pianistai L. Moždžeris, K. Radziwonowiczius, vokalistė A. Seraphiška, o gitaristai J. Królikas, R. Sygitowiczius ir kt.
Koncertai	VILNIUS Paveikslų galerija VI. 6 d. 20 val. <i>kieime</i> – vasaros koncertas „Roko baladės III“. Atlikėjai P. Meškėla, J. Milius, Č. Gabalis, Lietuvos valstybinis simfoninius orkestras Dir. – G. Rinkevičius	Vakarai
Lietuvos nacionalinė filharmonija 30 d. 14 val. <i>Veisiųj Šv. Jurgio bažnyčioje</i> (Lazdijų r.), 30 d. 18 val. <i>Luoko scenoje prie Metelių regioninio parko</i> (Lazdijų r.) – „Kol Saulė nusileiš“ Čiurlionio kvartetas. Solistė A. Krikščiūnaitė (sopranas). Dalyvauja V. Rumšas (aktorius). Programoje K. Donelaičio, Maironio, V. Mykolaičio-Putino, Just. Marcinkevičiaus, R.M. Rilke's poezija, Tėvo Stanislovo proza, lietuvių ir užsienio kompozitorų muzika styginių kvartetui, J. Naujaliui, A. Kačanauskui, S. Šimkuai, J. Gruodžiu, A. Belazaro dainos	ŠIUOLAIKINIO meno centras VI. 2 d. 19 val. – pokalbis su projekto „Architecture take Away“ dalyviais. Dalyvauja P. Išora („AI Design Studio“, Londonas), K. Barniškytė („SHSH Architecture+Scenography“, Bruselis), K. Biliūnas („DF+Partners“, Laganas), O. Lozuraitė („Rotor“, Bruselis), L. Bagdonaitė („Dominique Perrault Architecture“, Paryžius). Pokalbj organizuoja Architektūros [aktualijų] fondas	
31 d. 16 val. – jaunuju talentų konkertas.	Kotrynos bažnyčia 30 d. 17–22.30 – tarptautinis folkloro festivalis „Skamba skamba kankliai“	Rotušė VI. 4 d. 18 val. – V. Barto kriminalinio romano „Mirtina meilė“ („Lyto alba“) pristatas. Dalyvauja V. Bartas, A. Bučys, K. Almenas, A. Sadeckas, E. Parulskis. Vedėja L. Varanavičienė
Soliastai V. Stankevičiūtė (fortepijonas), M. Gancevičius (fortepijonas), E. Šarinskės (fortepijonas), K. Kerbedytė (fortepijonas), P. Časaitis (smuikas), M. Čepytė (smuikas), K. Boris (smuikas), A. Musteikytė (altais), M.D. Sakavičius (violončelė), M. Boreikaitė (obojas), R. Muzikėvičiūtė (saksofonas), I. Filonovas (bosinis trombonas). Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras. Dir. – B. Bagdonaitė, M. Stakionis	Lietuvos muzikų rėmimo fondas S. Vainiūno namuose 30 d. 17 val. – koncertuoja jaunieji vilniečiai: Vilniaus muzikos mokyklos „Lyra“ absolventės G. Šimonytė (fleita), G. Subotovič (smuikas) ir A. Balzarytė (fortepijonas). Programoje J.S. Bacho, A. Vivaldi, F. Mendelssohn, G. Gershwin, ir kt. kūriniai	Lietuvos teatro sajunga VI. 2 d. 18 val. – „Keistuolių teatru – 25, jų įkūrėjams – 50“. Dalyvauja Keistuolių teatro aktoriai
31 d. 17 val. – „Aterbaletto“ (meno vad. – C. Bozzolini). Programoje M. Bigonzetti „Come un respiro“ (G. F. Händelio muzika). Choreogr. – M. Bigonzetti. „Rossini Cards“ (G. Rossini muzika). Choreogr. – M. Bigonzetti. Muziką gyvai atlieka S. Menozzi (fortepijonas)	VI. 8 d. 16 val. – koncertuoja jaunieji vilniečiai: Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentės L. Stokutė, V. Raibužytė, J. Bielinytė ir M. Mikštaitė. Dalyvauja dėstytoja A. Liutkutė, R. Vilkevičius ir	„Poezijos pavasaris 2014“ 30 d. 18 val. <i>Maironio lietuvių literatūros muziejaus sodelyje</i> – Poezijos pavasario-Maironio premijos laureato vainikavimas ir literatūros vakaras VI. 1 d. 17 val. <i>Vilnius universitetas</i> M. K. Sarbievijaus kieme – baigiamasis penkiadesimtojo tarptautinio poezijos festivalio „Poezijos pavasaris“ vakaras

Savaitės filmai

Kaimynai ***

Atrodo, kad gyvenimas pasisekė ir pildosi jų amerikietiška svajonė: Maikas (Seth Rogen) su Kele (Rose Byrne) turi nuostabią dukrytę ir namą priemiestyje. Kai sužino, kad nauji kaimynai bus keliolikos studentų brolija, kuriai vadovauja žavingasis Tedis (Zac Efron), Maikas ir Kelė stengiasi pasinaudoti šia situacija. Tačiau studentų vakarėliai darosi vis garsesni ir abi pusės pradeda ginti savo teritoriją. Kai tampa akivaizdu, kad arba studentai išskraustys, arba jauni tėvai praras psychinės sveikatos likučius, prasidėda tikras karas. O kare su priemonėmis nesiskaitoma. Nicholaso Stollerio komedija, ko gero, skirta žiūrovams, kurie taip pat nesidžiaugia kaimynais ir trokšta tegu ir simbolikiškos kompensacijos už savo kančias (JAV, 2014). (Vilnius, Kaunas)

Mešķų žemė ****

Prancūzų dokumentininko Guillome'o Vincent'o filmas nukels į Rusijos pakraštį – tolimąjį Kamčiatką. Tai rudyų lokų karalystė. Kiekvienas jų turi savo rūpesčių: motina nori išmaitinti mažylius ir apsaugoti juos nuo per didelio troškimo ištyrinėti supantį pasaulį, ką tik subrendęs patinas – rasti savo vietą tarp suaugusiųjų ir igyti autonomiją, vyrėlesnis – apginti savo teritoriją. Prancūzų kritikai neslepė pagyrų filmo peizažų bei vaizdų grožiui, bet negailėjo aštriių žodžių užkadriniams tekstui, kurį skaito Marion Cotillard, ir ritmui. Kita vertus, prancūzų filmai apie laukinę gamtą visada pasižymėjo ypatinga intonacija ir požiūriu, kuris patraukus ne vieną potencialų ir šio filmo žiūrovą (Prancūzija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Monako princesė ***

Grace Kelly buvo viena mėgstamiausių Alfredo Hitchcocko blondinių, jo filmuose, ko gero, aktorė ir sukūrė geriausius savo vaidmenis. Tačiau amerikiečių milijonierius duktė nusprendė tapti mažos Europos kuniagaikštystės valdove ir ištekėjo už kunigaikščio Rainier III. Apie tai, kaip jai sekėsi kunigaikštienės vaidmuo, ir pasaikoja Olivier Dahanuo filmas. Režisierius, kurio pasaulinę karjerą paskatino kitas biografiniai filmas „Edit Piaf. Rožinis gyvenimas“, šikart tapo Holivudo auka ir viešai guodžiasi, kad produseris Harvey's Weinsteinas sunaikino jo kūrinį. Nepatenkinti filmu liko ir herojės giminaičiai, demonstratyviai atsisakę dalyvauti premjeroje – „Monako princesė“ atidarė šių metų Kanų kino festivalį. Pagrindinius vaidmenis sukūrė Nicole Kidman ir Timas Rothas. Žinoma, filmas – dar vienas biografinių kičas, bet kai kuriems žiūrovams kičas pasirodė visai malonus (Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas, JAV, Italija, 2014). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Nojaus laivas ***

Jei prameigojote tikybos pamokas ar neskaitėte Biblijos, naujame Darreno Aronofsky („Juodoji gulbė“, „Imtynininkas“) filme sužinosite viską apie Nojaus numatyta didžių tvaną. Išsigandęs savo vizijų Nojas (Russell Crowe) pradeda statyti laivą, kuriame tilptų visos gyvūnų rūsys. Vis dėlto tai iš nuotykių filmų gerai pažįstamas personažas – jo raumenys lyg arbūzai, jis gali iškart susigrumti su trimis užpuolikais, o laisvu nuo didelių darbų laiku šnipinėti kaimyninę gyvenvietę, kad ištitikintų: artėjantis tvanas išgelbės žmoniją nuo blogio. Tačiau nors Holivude niekas neįšleis 130 milijonų dolerių, kad būtų iškreiptos tikėjimo dogmos, filmą režisierius kūrė pagal savo komiksą, kuriame sujungė ne tik Biblijos epą, apokritus, bet ir *fantasy* elementus. Todėl daug dėmesio filme skirta herojaus šeimai – žmonai (Jennifer Connolly), sūnumams (Logan Lerman, Douglas Booth), jūdkrai (Emma Watson) (JAV, 2014). (Vilnius)

Nors mirk iš gėdos **

Žurnalistės (Elizabeth Banks) svajonė tapti žinių vedėja gali žlugti: po vakarėlio mergina atsidūrė tolimate Los Andželė rajone be telefono, automobilio, dokumentų ir pinigų, nors liko 8 valandos iki paties svarbiausio dalykinio susitikimo jos gyvenime. Filmas ir apie tai, kaip vienas klaidingas žingsnis gali sugriauti gyvenimą. Šiuo atveju tai ne didelė alkoholio dozė, ne automobilio statymas uždraustoje vietoje, net ne pamestas mobilis, o trumputė geltona garsaus modeliuotojo suknelė, kurią filmo herojė vakarėliui pasiskolinio iš draugės. Deja, suknelė sukelia asociacijas su visai kita profesija. Tad šios gana mizoginiškos Steveno Brillo komedijos išarmė – patarimas kuo mažiau bendrauti su kvalomis draugėmis. Deja, ko nors daugiau tikėtis nepatartina (JAV, 2014). (Vilnius)

***** – ševedras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

30–VI. 5 d. – Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 11.30, 14, 16.15, 19, 21.45
Šimtas kelių iki grabo lento (JAV) – 11, 13.45, 16.40, 19.20, 21.45
Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 11.45, 14.15, 17, 18.50, 21.15
Olis ir piratų lobis (JAV) – 11.15
Olis ir piratų lobis (3D, JAV) – 13.45
Piktadarės istorija (JAV) – 16.30
Piktadarės istorija (3D, JAV) – 18.20
Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 14.30, 17.45, 20.45
Godzila (3D, JAV, Japonija) – 11.30, 18, 21 val.

Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 11.15, 13.30, 15.45
Operacija „Riešutai“ (JAV) – 12, 13.15, 18 val.
Rio 2 (JAV) – 11, 15.30
Kaimynai (JAV) – 19.30, 21.45
Nojaus laivas (3D, JAV) – 14.45, 20.30
Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 18.30, 21.15
Anglijos karalienė pagrobė mano tėvus (rež. E. Jankauskas) – 14.15
Ekskursantė (rež. A. Juzėnas) – 16 val.
Viešpatavimas (JAV) – 20.15
Bjaurusis aš (JAV) – 12 val.

Forum Cinemas Akropolis

30–VI. 5 d. – Ties riba į rytojų (3D, JAV) – 11, 13.30, 15.15, 18.45, 21.30
Šimtas kelių iki grabo lento (JAV) – 11.45, 14.25, 17.05, 18.15, 21 val.

Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 11.30, 14, 16.30, 19, 21.40
Olis ir piratų lobis (3D, JAV) – 10.45; Olis ir piratų lobis (JAV) – 12 val.; Piktadarės istorija (3D, JAV) – 16 val.; Piktadarės istorija (JAV) – 12.15

Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 12.30, 15.30, 18.20, 21.30
Godzila (3D, JAV, Japonija) – 19.30; 31 d. – 20, 22 val.

Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 20 val.; 3 d. – 19.30; 4 d. – 19 val.; 5 d. – 20 val.

30 d. – Ji (JAV) – 21.30
30, VI. 5 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 18, 22 val.; 31 d. – 18 val.;

VI. 1 d. – 18.30; 2 d. – 19 val.; 3 d. – 21.30
30 d. – Mona (Latvija, Islandija) – 20 val.;

VI. 1 d. – 18 val.; 2 d. – 18.30; 3 d. – 20.30; 5 d. – 21 val.

30 d. – Yves Saint Laurent (Prancūzija) – 18.30; 31 d. – 18.30; VI. 1 d. – 18.30; 2 d. – 19.30; 3 d. – 20.30
30 d. – Laisvės tango (Prancūzija, Belgija, Liuksemburgas) – 20.30; 31 d. – 18.30; VI. 1 d. – 18.15; 2 d. – 18 val.; 3 d. – 20 val.; 5 d. – 18.30

31 d. – Mešķų žemė (Prancūzija) – 16.15
31 d. – Violeta (Prancūzija) – 18.15; VI. 1 d. – 20.15
31 d. – Viešpatavimas (JAV) – 21 val.; VI. 1 d. – Didžioji skruzdėlyčių karalystė (Prancūzija) – 16 val.

30, 31 d. – Godzila (3D, JAV, Japonija) – 12.40, 18, 20.45, 23.20; VI. 1 d. – 12.40, 18, 20.45
30–VI. 5 d. – Operacija „Riešutai“ (JAV) – 11.15, 16 val.; Rio 2 (JAV) – 11.30, 13.30; Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 18.20, 20.50; Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 10.30; Zambezija (JAV) – 10.15

30, 31 d. – Godzila (3D, JAV, Japonija) – 12.40, 18, 20.45, 23.20; VI. 1 d. – 12.40, 18, 20.45
30–VI. 5 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 18, 22 val.; 31 d. – 18 val.; 30 d. – Olis ir piratų lobis (JAV) – 11 val.; Piktadarės istorija (JAV) – 16.15
30, 31 d. – Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 13.50, 16.30, 19.15, 21.45; Olis ir piratų lobis (JAV) – 11 val.; Piktadarės istorija (3D, JAV) – 16.15
30, 31 d. – Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 12.30, 15.20, 18.10, 21, 23.30; VI. 1 d. – 12.30, 15.20, 18.10, 21 val.

30, 31 d. – Godzila (3D, JAV, Japonija) – 12.40, 18, 20.45, 23.20; VI. 1 d. – 12.40, 18, 20.45
30–VI. 5 d. – Viešbutis „Grand Budapest“ (JAV, Vokietija) – 18, 22 val.; 31 d. – 18 val.; 30 d. – Samsara (JAV) – 18 val.; 31, VI. 5 d. – Mešķų žemė (Prancūzija) – 16.30
31 d. – Greičiau nei triušiai (Rusija) – 18 val.; 3 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 16.30
3 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 18 val.; 4 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 16.30
4 d. – Sabotažas (JAV) – 18 val.

30 d. – Virtuvė Paryžiuje (Rusija) – 16.30; 5 d. – 18 val.

30 d. – Samsara (JAV) – 18 val.; 31, VI. 5 d. – Mešķų žemė (Prancūzija) – 16.30
31 d. – Greičiau nei triušiai (Rusija) – 18 val.; 3 d. – Greitasis „Maskva–Rusija“ (Rusija) – 16.30
3 d. – Išlikęs gyvas (JAV) – 18 val.; 4 d. – Vardas tamsoje (rež. A. Marcinkevičiūtė) – 16.30
4 d. – Sabotažas (JAV) – 18 val.

30 d. – Godzila (3D, JAV, Japonija) – 12.30, 15.10, 17.50, 18.30, 21.15, 23.40; VI. 1 d. – 12.30, 15.10, 17.50, 18.30, 21.15
30 d. – Nimsomanė: 1 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21 val.; 4 d. – 18.50; 2 d. – Nimsomanė: 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21 val.; 4 d. – 18.50; 2 d. – Nimsomanė: 2 dalis (Danija, Vokietija, Prancūzija, Belgija, D. Britanija) – 21 val.

3 d. – Adelės gyvenimas. I ir II skyrius (Prancūzija, Ispanija, Belgija) – 17 val.

VI. 1 d. – Fickaraldas (Vokietija, Peru) – 18 val.

30 d. – Aš tuo grįšiu (Prancūzija) – 21.10; 5 d. – 20.50

2 d. – Meiė kaip nuodai (Prancūzija) – 17 val.

4 d. – Serafina (Prancūzija, Belgija) – 16.30

5 d. – Specialius seansas. Mano mylimiausias priešas (Vokietija) – 19 val.

30 d. – Vestuvių čempionatas (Ispanija) – 17.30; 31 d. – 16 val.; VI. 1 d. – 16.30; 2 d. – 20.30; 3 d. – 18.30; 4 d. – 20.30; 5 d. – 19 val.

30 d. – Monako princesė (Belgija, Italija, JAV, Prancūzija) – 14, 16.30, 19, 21.30, 23.45; VI. 1 d. – 14, 16.30, 19, 21.30

30–VI. 5 d. – Olis ir piratų lobis (JAV) – 11.15

Olis ir piratų lobis (3D, JAV) – 13.40; Piktadarės istorija (3D, JAV) – 16.15; Piktadarės istorija (JAV) – 11.30

30, 31 d. – Iksmenai: praėjusios ateities dienos (JAV, D. Britanija) – 12, 14.50, 18.10, 20.40, 23.20; VI. 1 d. – 12, 14.50, 18.10, 20.40

30–VI. 5 d. – Godzila (3D, JAV, Japonija) – 16.30, 19.15, 21.50

Operacija „Riešutai“ (3D, JAV) – 10.15, 14.25

30, 31, VI. 2–5 d. – Operacija „Riešutai“ (JAV) – 13.10

30–VI. 5 d. – Rio 2 (JAV) – 10.45, 15.30

Mešķų žemė (3D, Prancūzija) – 12.15;

30 d. – „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais.

Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VŠĮ „7 meno dienos“,

Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel.: 2613039, 2611926.

Eli. paštas 7md@takas.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. I. Tiražas 900 egz.

Spausdino UAB „Ukmergės spaustuvė“, Vasario 16-osios g. 31, Ukmergė

Remia Lietuvos